

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

XVI. ročník ● 2/2023

Bonhoeffer na Slovensku

O B S A H

Genezis AKO BOLO NA POČIATKU R. Betina	4
Úvod do modlitebnej DIVOKÁ KARTA T. Komrska	5
Rozhovor ODRAZIŤ SA OD BOLESTI J. Olasová/B. Piatko	6
Téma BONHOEFFER NA SLOVENSKU E. Mihočová	12
Z histórie SPOLOČNE JEDNI S DRUHÝMI Š. Evin	22
Svedectvá z Kráľovej Lehoty UŽ NEUTEKÁM M. Knapík/S. Poloha	26
Fotoúvahy HOJDAČKA DNES SOM SA NAUČILA A. Činčuráková Tipulová	29
Spod orecha O ZABETÓNOVANÍ ŠKANDÁLU B. Piatko	29
RELAX	31

Dietrich BONHOEFFER

evanjelický teológ
bojovník proti nacizmu
(1906 - 1945)

v júli 1932 navštívil Čiernohorské Kúpele.

Pri 90. výročí návštevy - ECAV na Slovensku,
Karpatskonemecký spolok, Obec Nálepko.

24. júl 2022

Časopis Dialóg vychádza s podporou Cirkvi bratskej,
ale obsah jednotlivých príspevkov nevyhnutne nevyjadruje
duchovné presvedčenia Cirkvi bratskej.

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €,
(podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:

IBAN: SK761100000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2023

Redakčná rada: Juraj Institoris, Tomáš Komrska, Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Števko

Cestný člen: Štefan Markuš

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, Jazyková úprava: Dagmar Balková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43

Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,

e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. Zadané do tlače: 15. 2. 2023 Tlač: Alfa print, Martin

Prvá strana obálky: Foto: E. Mihočová: Verní pravde

EV: 2670/08 ISSN: 1337-6985

ODOVZDÁVANIE ŠTAFETY

MARTIN JURČO,
CB Prešov

Pán Boh mi dal milosť, že som mohol končiť svoju aktívnu kazateľskú službu v zbore, ktorý si tento rok pripomína 100 rokov od svojho založenia. Počas tohto obdobia sa vystriedali v zbore mnohí kazatelia. Niektorí boli evanjelisti, iní učители, či pastieri. Každý so svojím obdarovaním prispel k rastu a budovaniu cirkvi nielen v Prešove, ale na celom východnom Slovensku. Striedanie kazateľov by som pripodobnil k odovzdávaniu štafety. To sa deje v športe tak, že keď jeden pretekár odbehne svoj úsek, preberajúci pretekár vyštartuje a istú chvíľu bežia spolu a vo výmennej zóne ten prvý odovzdá štafetový kolík druhému, a ten odbehne svoj úsek a dáva kolík ďalšiemu. Je to napínavé sledovať preteky od štartu až do cieľovej pásy. Družstvo totiž musí byť perfektne zohrané, aby dosiahlo úspech. Musia poznať vhodný okamih, kedy má jeden bežec kolík pustiť a kedy ho má ten nasledujúci chytiť. Ak by ho ten prvý nepustil vo výmennej zóne, družstvo by bolo diskvalifikované. Ak by ho ďalší pretekár správne neuchopil, kolík spadne na zem, je to pre družstvo zdržanie, resp. v určitých momentoch aj diskvalifikácia.

Apoštol Pavol pripodobnil svoj život v športovej terminológii behu, keď povedal: *Dobrý boj som dobojoval, beh som dokončil, vieru som zachoval.* (2Tim 4, 7) On prevzal „štafetový kolík“ od Ježiša a podával ho Timotejovi, Títovi a ďalším. Keď Ježiš na začiatku svojej služby na zemi povolával ľudí, aby ho nasledovali, jeho prvý zaznamenaný príkaz bol v povolani učeníkov a spočíval v odovzdávaní duchovného posolstva viery: *Podťe za mnou a urobím z vás rybárov ľudí* (Mat 4, 19). Jeho posledné prikázanie – Veľké poverenie bolo podobné: *Chodťe a získavajte mi učeníkov vo všetkých národoch... a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal* (Mat 28, 19).

Podstata štafetového behu je v tom, že účastníci majú rozdelené úseky tak, že každý beží daný úsek. Začína sa to pri prázdnom Ježišovom hrobe. Tam sa začala historická štafeta, ktorá zvestuje ľuďom všetkých čias, že Pán Ježiš Kristus vstal z mŕtvych. Mária Magdaléna bola prvá, ktorá bežala oznámiť apoštolom, že hrob je prázdny. Potom Peter s Jánom bežia, aby sa sami presvedčili, že hovorila pravdu. Utekajú oznámiť ostatným, že stretli živého Ježiša. Jeho úplne posledné slová adresované jeho nasledovníkom boli o odovzdávaní štafety viery: *Teraz však na vás zostúpi Svätý Duch, vy dostanete jeho moc a budete mi svedkami v Jeruzaleme, v celom Judsku i Samárii, až po kraj zeme. Po týchto slovách sa pred ich očami vzniesol hore, až im ho vzal oblak z dohľadu* (Sk 1,8 - 9).

Po Turíciach, keď Peter oznamuje, že zmŕtvychvstalý Ježiš zoslal na apoštolov Ducha Svätého, asi tritisíc ľudí prijíma krst a zapájajú sa do mohutného štafetového behu, ktorý oznamuje, že Ježiš je Záchranca od hriechov. Pavol pokračoval a zakladal cirkevné zbory. A to malo svoje pokračovanie. Ježiš poveril svojich učeníkov, aby sa zamerali na ľudí okolo seba a naučili svojich učeníkov to, čo ich učil on. A čo sa stalo? *Božie slovo sa šírilo a počet učeníkov v Jeruzaleme sa veľmi rozmnožoval* (Sk 6, 7). *Za pár rokov prevrátili celý svet*“ (Sk 17, 6). A to všetko sa udialo bez tých našich vymožeností ako kníhtlač, rádio, televízia či internet. Namiesto toho zodpovednosť ležala na jednotlivcoch.

Pôsobením Ducha Svätého v histórii sa cez verných svedkov vo všetkých minulých generáciách dostala správa o milosti v Ježišovi Kristovi až k nám. Božím zámerom je, aby si žiadny veriaci nenechal pre seba to, čo prijal, ale aby to podával ďalej. Aj ty si dôležitý v tomto behu. Prevezmeš a poneseš štafetový kolík viery ďalej? ■

STĽPČEK:

O DVOCH KATASTROFÁCH

Jedna sa udiala na Turecko-Sýrskych hraniciach, druhá na Ukrajinsko-Ruských hraniciach. Jedna trvala niekoľko hodín, druhá trvá rok. V jednej zahynulo do štyridsaťtisíc ľudí, v druhej mnohonásobne viac. Dôsledky jednej potrvajú roky, dôsledky druhej možno storočia. Prvá sa odohrala na malom území. Druhá na väčšom.

Prvej nie je možné zabrániť. Možné je iba zmenšiť jej dôsledky - stavať domy odolné voči otrasom Zeme. A deje sa tak. V civilizovaných krajinách.

O tej druhej rozhodol jeden človek, obklopený poslušnými vojakmi. A tej je možné zabrániť - nedovoliť vznik diktatúry. A deje sa tak budovaním a upevňovaním demokracie. Žiaľ, iba v civilizovaných krajinách.

Tá prvá katastrofa vyvolala celosvetovú solidaritu. Aj materiálnu pomoc pri odstraňovaní jej následkov. Pokiaľ viem, nikto voči tej pomoci neprotestoval. Keby protestoval, získal by bilag vyvrhela.

S obeťami druhej katastrofy je solidárna a pomáha iba časť (našej i svetovej) populácie. Napriek tomu, že katastrofa trvá a poskytnutou pomocou je možné vymôcť jej ukončenie - zabrániť ďalším desaťtisícom úmrtí. Úmrtí na oboch stranách.

U nás odmietanie podpory tej druhej katastrofe nevyvoláva všeobecné opovrhnutie. Napriek tomu, že sa nachádzame na hranici s krajinou, v ktorej sa katastrofa deje. Napriek tomu, že jej pôvodcovia sa vyhrádzajú jej rozšírením na väčšie územie.

A ja som čakal (dúfal som), že solidarita s ľuďmi postihnutých katastrofou, ktorej príčina sa nedá odstrániť, sa prejaví aj snahou odstrániť príčiny katastrof, ktoré sa odstrániť dajú.

Dá sa pochopiť, že to ľudia nevidia?! ■ **Ivan Turek**

Boh povedal: Nech sú svetlá na nebeskej oblohe, aby oddeľovali deň od noci a označovali obdobia, dni a roky. Nech svietia na nebeskej oblohe a osvetľujú zem. Tak sa i stalo. Boh utvoril dve veľké svetlá: väčšie, aby vládlo dňu, a menšie, aby vládlo noci; urobil aj hviezdy... Bol večer a bolo ráno, štvrtý deň (Gn 1, 14 - 16).

AKO BOLO NA POČIATKU

RASTISLAV BETINA

Ak prvé tri dni Boh dáva tvar beztvárnej zemi, ďalšie tri dni naplňa prázdny priestor. Ako prvý v poradí je vesmírny priestor, ktorý Boh naplní nebeskými telesami, slnkom, mesiacom a hviezdami. Nebeské telesá nie sú len na okrasu. Plnia tri dôležité funkcie. *Nech... osvetľujú zem.* Teda slúžia ako zdroj svetla a v prípade slnka i tepla, bez čoho by život na zemi bol nemožný. Pritom Boh presne „vypočítal“ vzdialenosť medzi slnkom a zemou. Keby zem bola bližšie k slnku, slnko by všetko spálilo. Keby zem bola ďalej od slnka, všetko by na zemi zamrzlo.

Ďalej slnko a mesiac slúžia na to, ... *aby oddeľovali deň od noci* a tak zabezpečili striedanie dní a nocí. A nakoniec spolu s hviezdami slúžia na to, *aby... označovali obdobia, dni a roky.* Čiže slúžia na časovú a priestorovú orientáciu. Vďaka nim máme kalendár, hodiny a kompas. Je obdivuhodné, s akou presnosťou nebeské telesá ukazujú čas. Naše hodiny sa musia riadiť podľa nich.

Pozoruhodné je, ako biblický pisateľ píše o stvorení hviezd: ... *urobil aj hviezdy.* Spomenie to len tak na okraj, ako keby o nič mimoriadne nešlo. Pritom je to práve hviezdnaté nebo, ktoré od pradávna až dodnes naplňa človeka úžasom. A právom. Veď sám Stvoriteľ nás vyzýva: *Zdvihnite si nahor oči a vidte: Ktože ich stvoril? Ten, čo vyzýva podľa čísla ich vojsko, každú volá po mene... (Iz 40, 26, kat. preklad).*

Dnešná astronómia odhaduje, že len v Mliečnej dráhe, v galaxii viditeľnej voľným okom, sa nachádza asi 400 miliárd hviezd, pričom vo vesmíre je 125 miliárd galaxií. A každú hviezdu v nich Boh pozná po mene! Veď On dal každej z nich meno pri jej „narodení“. Náš úžas tak môže patriť stvorenej nádhere, ale naša oslava patrí Stvoriteľovi tejto nádhere. Tomu, kto *urobil aj hviezdy.* ■

DIVOKÁ KARTA alebo NEVÍDANÝ POSTOJ

TOMÁŠ KOMRŠKA

Aké sú znaky nepriateľa? Kto je môj nepriateľ? Aké má meno? Je ním niekto celkom cudzí, alebo niekto z môjho okolia či dokonca z rodiny?

Je taká, dalo by sa povedať – najdivokejšia karta kresťanstva: *Uvidieť tvár Krista vo svojom nepriateľovi.*

Mojžišov zákon, respektíve Boží zákon, ustanovený pre izraelský národ, ktorý bol vyvedený z otroctva a putujúci do domoviny, zavádza nevidané novoty. Napríklad: ... *oko za oko, zub za zub...* (Ex 21, 24). Vo vtedajšej kultúre bolo totiž bežné, že poškodený sa mohol útočníkovi odplatiť. Dokonca aj omnoho viac, ako mu bolo ublížené.

V našej kultúre však poznáme paragraf: „Neadekvátna obrana“, ktorý z poškodeného ľahko spraví vinníka, ak poškodený ublíži útočníkovi viac, ako bolo ublížené jemu.

Lenže s postupom času Boh ústami prorokov vo svojej láskavosti značne prítvrdzuje, keď hovorí: *Mne pomsta, ja odplatím* – inými slovami: Človeče, nemsti sa, nechaj to na mňa.

Pán Ježiš Kristus však ide vo svojom poslanstve ešte ďalej, keď hovorí: *Počuli ste, že bolo povedané: Oko za oko a zub za zub. Ale ja vám hovorím, aby ste sa neprotivili zlému; ale tomu, kto ťa uderí po tvojom pravom líci, nastav i to druhé; a tomu, kto sa chce s tebou súdiť a vziať tvoju sukňu, nechaj mu i plášť. A kto ťa bude nútiť, aby si s ním išiel jednu míľu, choď s ním dve. Tomu, kto ťa prosí, daj; a od toho, kto si chce od teba niečo vypožičať, sa neodvracaj.* (Mat 5, 3 – 8).

Apoštol Pavol v liste Rimanom píše: *Nepomstíte sa sami, milovaní, ale ponechajte miesto hnevu; veď je napísané: „Mne patrí pomsta, ja sa odplatím,“ hovorí Pán. Ale keď bude tvoj nepriateľ hlad-*

ný, nakrm ho, keď je smädný, daj mu piť, lebo tým, že to urobíš, žeravé uhlie mu nahrnieš na hlavu. Nedaj sa premôcť zlu, ale dobrom premáhaj zlo (Rim 12, 19).

Pán Ježiš však vo svojej láskavosti zasadzuje ešte tvrdší úder, keď hovorí: ***Milujte svojich nepriateľov a modlite sa za tých, čo vás prenasledujú*** (Mat 5, 44)

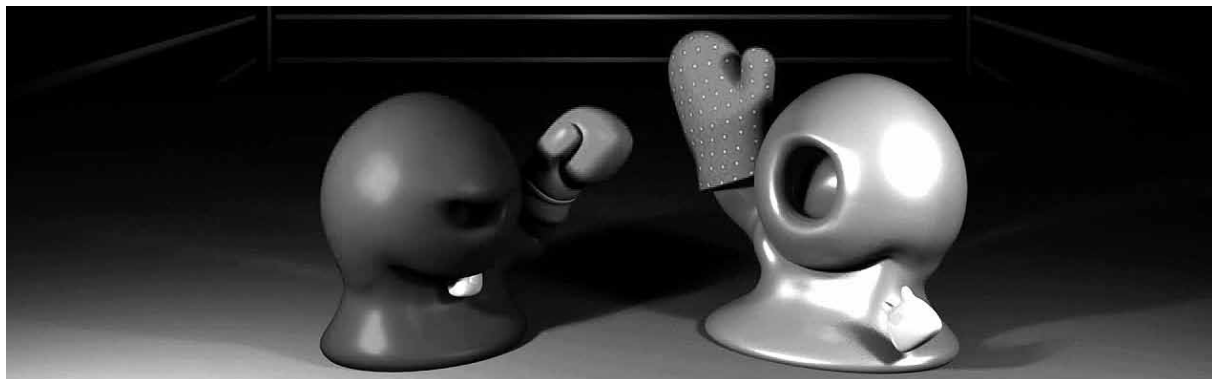
Avšak ten istý Kristus – Knieža pokoja, ktorý prináša pokoj medzi človeka a Boha a ľuďmi navzájom, hovorí aj toto: *Nemyslite si, že som priniesol pokoj na zem. Nie pokoj som priniesol, ale meč. Prišiel som postaviť syna proti jeho otcovi, dcéru proti matke, nevestu proti svokre. A vlastní domáci budú človeku nepriateľmi* (Mat 10, 34 – 36).

Tu však ide o hlboké nepriateľstvo, nepriateľstvo až do krvi medzi Bohom a satanom. Milovať satana – zlo, je holý nezmysel. Áno, satan sa prejavuje cez konkrétnych ľudí, tu však treba jasne oddeliť človeka a pôsobenie satana cez zlom posadnutého človeka. Zlo treba do krvi nenávidieť, aj keby sa neviem ako zaliečalo, ale človeka, hoci zlom posadnutého, milovať a modliť sa za neho – či nemôže Boh takého človeka od zla oslobodiť?

Nemôže, ak sa nenájde nikto, kto by sa za takého človeka modlil.

Čiže stojíme nielen pred otázkou: „Kto je môj nepriateľ?“, ale aj otázkou: „Komu som ja nepriateľom?“ Preto je namieste modlitba, modlitby za konkrétneho nepriateľa v spoločnosti, v susedstve, v rodine. A napokon je namieste utíšená modlitba: „Bože, komu som ja nepriateľom? A prečo?“

Neprenajal si diabol, náhodou, hoci len zatiaľ, malý kútik v mojej srdcovej komôrke? ■

JANA OLASOVÁ – jedna z mnohých. Upozornil ma na ňu náš spoločný priateľ, jej bývalý spolužiak. Keď mi o nej porozprával, uvedomil som si, že asi nie je iba „jedna z mnohých“, že sa z priemeru trochu vymyká. To bolo niekedy začiatkom minuloročnej jesene. Dlho som sa k stretnutiu s ňou nedostal, až ma spomínaný spoločný priateľ potisol vidinou dobrej masáže. Možno si poviete – čím sa môže vymykať z priemeru masérka, majiteľka relaxačného salónu, matka štyroch detí? Keď sme si dohovárali termín cez esemesky, z ničoho nič mi napísala: „Ďakujem za všetky skúsenosti aj za samotné dno, ktoré som okúsila. Je úžasné sa odraziť a pochopiť, že i bolesť má v živote zmysel. Som vďačná za všetko, čo som prežila“. Po masáži sa mi v rozhovore otvorila. **(B. Piatko)**

ODRAZIŤ SA OD BOLESTI

Janka, vy ste prežili to, čo by ľudia nemali zažiť – veľkú lásku a zlo. A teraz rozdáвате dobro, radosť a pohodu. Nechcem jatriť rany, ale aspoň stručne porozprávajte nám svoj príbeh, aby sme pochopili vašu cestu...

Nerada o tom hovorím, a tak nezačnem od začiatku, ale od chvíle, keď som sa začala brániť. Začala som sa brániť hľadaním... a našla som... veľké odpustenie, alebo odpúšťanie. Aby som do mojich detí nezasievala svoju zášť a nenávisť voči ich otcovi, ktorý bol tým zlom, ako ste to nazvali. Ale to nešlo naraz. To boli roky, lebo on bol moja veľká láska a dlho láska prevažovala nad zlom. Ale prišiel čas, keď som musela začať hľadať záchranu. A odpustenie bolo pre mňa záchranným bodom, ktorý som dlho

hľadala. Nie je vôbec jednoduché odpustiť človeku, ktorý vás ničí, ubližuje, ponižuje, znevažuje.

Hovoríte, že ste dlho hľadali spôsob obrany, aby ste prežili, kým ste našli svoju zbraň. Ako hovoríte, bolo ňou odpustenie... Čo bolo treba odpúšťať?

Treba si dať otázku, čo je to odpustenie. Odpustiť niekomu, ktorý vám vedome, či nevedome ubližoval v krátkom období alebo dlhé roky. Treba sa s odstupom času na to pozeráť v dvoch rovinách. V prvom rade si dať otázku, prečo som dlhé roky znášala urážky, ponižovania i neskôr fyzické týranie, keď sme v našich spoločných začiatkoch prežívali skutočnú vzájomnú lásku. Prečo som tak dlho znášala toto

utrpenie a dávala si vo svojom vnútri falošné odpovede, že treba vydržať strpieť jeho emocionálne nálady, psychické výkyvy. Nemala som dostatočne silu byť k sebe sebakritická? Vážiť si seba samu so svojimi kladmi aj záporami? Dlhé roky to bola viera, že sa veci zmenia. Áno, dlhé roky som ho, napriek všetkému, milovala a verila v zmenu... a vždy od začiatku, ublíženie – viera v zmenu... ublíženie – viera v zmenu. Vedela som, že môj muž nemal ľahké detstvo a napriek tomu miloval svoje deti a bol empatický v ochote pomôcť mojej mamičke, ktorá bola neskôr odkázaná na moju celkovú starostlivosť. A tak postupne prišli štyri deti a ja som si uvedomila, že tie musím pred týmto opakujúcim sa zlom začať chrániť, pretože môj muž nedokázal byť vnútorne

silný, nedokázal riešiť pracovné problémy a neskôr vzťahové v zdravom komunikačnom duchu. A čoraz viac sa utiekal k faľošnej slobode úniku cez alkohol. A to ma potom táto celá situácia prinútila, aby som začala vnímať a uvedomovať si, že naše deti majú nielen svoje fyzické telička, ale hlavne svoju dušičku, ktorú neslobodno poškodiť, lebo im to zničí celý život. Veľmi som sa bála, že keď sa táto sociálna situácia nezmení, aký vývojový osud po stránke psychickej to zanechá u našich detí.

Chceli ste chrániť svoje deti, a vy...?

Seba som vtedy akosi nevnímala. Dnes viem, že sa tomu hovorí, že som sa obetovala. Mala som ho napriek všetkému veľmi rada. Vedela som, že mal ťažké detstvo, také, aké dával svojim deťom, no nepoučil sa, ale naopak, nevedel sa z neho vymaniť. A ja som to brala tak, že nemôžem súdiť iného, keď som nezažila to, čo on. Ako som ho mohla súdiť, keď ja som v detstve nezažila to, čo on, takže som ani nevedela sňať z neho kríž, ktorý si niesol. Lebo až neskôr som pochopila, že nesie zdedené... jeho otec bol

ťažký alkoholik a on bol tiež... Preňho to jednoducho tak bolo. Ale tomu som pri našich deťoch chcela zabrániť.

Takže hľadanie sebazáchovy a záchrany detí... ako a kde?

Možno sa vám to bude zdať čudné - začala som hľadať u veštici. Tá mi povedala, že sa nemôžem len obetovať, že si musím začať uvedomovať a vážiť si samú seba a nenechať si ubližovať tak, ako mi ubližuje on. No - to mi veľmi nepomohlo... Začala som čítať odbornú literatúru... a študovala som psychologické knihy, aby som pomohla jemu, ale aj sebe. Lebo som ho stále veľmi ľúbila a - znie to možno čudne, ale som si ho aj za niektoré veci vážila... teda keď bol triezvy. A tak jediným mojím cieľom bolo - pomôcť jemu a ochrániť deti. Keď nepil, tak bol úžasný - vzdelaný, sčítaný, vedel variť, vedel piecť, úžasne sa správal k deťom... Len, žiaľ, alkohol bol silnejší ako on, ako ja, ako láska k deťom. Jednoducho - boli v ňom dvaja ľudia. Jeden bol dobrák, druhý prepitý psychopat. Ten prvý ma prosil o odpustenie, ten druhý ma bil.

Ďalšia vaša zastávka v hľadaní záchrany bola ezoterika. Pomohla?

Aj veštica, aj kartárky boli iba akési drobné, čiastkové pokusy v mojom zúfalom hľadaní. Keď sa človek topí, chytá sa aj slamky... A nie raz mi zišlo na um, všetko to ukončiť... ukončiť život, ktorý nebol životom, ale veľkým utrpe-

ním. Stretla som však jednu pani, ktorá prežila klinickú smrť. Povedala mi, že nech je akokoľvek zle, nikdy si človek nesmie siahnuť na život..., že to nie je východisko. Že musím veriť v zmenu. A tak som verila, trpela a odpúšťala. Hovorí sa, že človek má odpustiť nie raz, ale sedemdesiat sedem ráz... ale tisíc ráz umorí aj slona. A raz príde čas, keď človek už ani nevládze odpúšťať aj keby chcel. A tak som hľadala v mojom zúfalom osude odpovede v ezoterike. Keď som sa do nej zahĺbila, zistila som, že ani to nie je to, čo som hľadala.

Ako to, že po veštyniach, kartárkach, ezoterike ste uverili, že vám pomôže práve Ježiš?

Vo svojom živote som bola ateistka. Znalosti z ezoteriky a psychológie mi nedávali celistvú odpoveď na môj zmysel života. Hľadanie pokračovalo. A toto hľadanie ma nakoniec zaviedlo do kníhkupectva LÚČ. Nejako ma to oslovilo, a tak som doslova hltala duchovnú literatúru a evanjeliá. Pochopila som, že nič sa nedeje náhodou. Aj keď sa mi to zo začiatku všetko zdalo nepochopiteľné, siahla som po knihách o Ježišovi. A dozvedela som sa, že Ježiš je živý, a kto v neho uverí, bude zachránený. Nebolo to naráz, ale postupne, ako som to pochopila a prijala, tak som sa ako matka štyroch detí pokúsila najsôr preliečiť samú seba. Jednoducho som sa odovzdala do jeho rúk i celý môj doterajší život. Zra-

zu som videla veci úplne v inom svetle. Nastal pokoj v duši.

Bola som veľmi vďačná, že som mala okolo seba dobrých ľudí. Povedala som si, že je to síce fajn, pomoc je dobrá, ale ja nemôžem žiť z pomoci ľudí. Treba sa postaviť na vlastné nohy a sama chcem uživiť seba aj deti. Treba povedať, že to už bolo v čase, keď nielen v mojom podvedomí, ale už aj v mojom srdci som začala byť čoraz viac spätá s nebeským Otcom. A k tomu som sa s prirodzenou pokorou začala zapájať do komunikácie s ľuďmi, v ktorých bolo cítiť lásku k blížnemu, srdečnosť, ochotu pomôcť v riešení neľahkých sociálnych, finančných situácií. Tak som si hovorila, keď veria oni a žijú v pohode a ešte im viera káže, aby robili dobro a pomáhali iným ľuďom, prišiel ten správny čas urobiť v sebe ten rozhodný krok zmeniť svoj pohľad na doterajší spôsob života. Niečo urobiť pevné, zásadné, trvajúce, aby som nebola závislá od iných. A tak som naozaj úprimne hľadala silu a odpoveď u Otca nebeského. Pretože boli situácie, ktoré som už sama nedokázala riešiť a strácala som sily, nádej tomu všetkému vzdorovať a sypalo sa to na mňa z každej strany. Potrebovala som svoj žiaľ, beznádej, ktoré sa striedali s hnevom na to všetko, čo ma postihlo, to že som ostala sama na všetko s mojimi štyrmi nezaopatrenými deťmi, doslova vykričať zo seba na nebeského Otca. Veď keď je, tak nech sa mi ukáže, nech ho môžem spoznať a odovzdať sa mu. Snažila som sa, aby ma zba-

dal, aby videl, že robím všetko preto, aby som ho našla. Veď sa hovorí: „Človeče, pomôž si sám, aj Boh ti pomôže.“ Komunikovala som s ním tak, ako som vedela, laicky: „Bože, ty vidíš, že robím všetko, čo vládzem, tak sa mi daj spoznať.“ A dočítala som sa aj, že keď človek dáva lásku, tak sa mu lásky aj dostane.

Priniesla vám táto snaha a viera do života nejakú zásadnú zmenu?

Nemala som nič, iba lásku k deťom a snahu vychovať ich bez otca tak, aby sa nezošmykli do tých kolají, v ktorých žil on. Som presvedčená, že to bola práve viera, ktorá mi nedovolila siahnuť si na život, ktorá mi pomohla v tom, že som sa z celej sily snažila postaviť na vlastné nohy. Nevieť, či by som to bez tejto mojej silnej vnútornej viery dokázala. Vďaka tomu, že som si postupne začala seba vážiť, začala sa vytrácať z môjho vnútra beznádej.

Začali ste chodiť aj do kostola, medzi veriacich?

Priznám sa, že nie. Každý z nás má svoj čas a vlastnú cestu. Nemusí človek chodiť do kostola, aby veril, myslím si. Veď základom viery je pokora, láska k blížnemu a žiť naplno prítomný okamih v Božej pravde. Božské dobrodružstvo prežívam na každom kroku. Každý deň kráčam s ním.

Asi je to tak – viera v Boha, odovzdanie života do jeho rúk je to najpodstatnejšie...

Hoci – mne trochu spoločens- stvo veriacich chýba, lebo zo zdravotných dôvodov sa dost vyhýbam väčším zhromaž- deniam ľudí. Ale – každý má svoju cestu s Bohom...

Keď máme ducha Kristovho, tak nemôžeme byť iní ako pokorní a pokojní a triezvo radostní. To je pre mňa dôležité. Ale potom ma život naučil, že život nie je len radosť a bezproblémové nadšenie. Pochopila som, že viera je liek na všetko, ale treba sa držať aj vo viere pri zemi. A myslím si, že sa mi to po dlhom čase podarilo – mať hlavu a srdce v rovnováhe. Keď si to tak premietnem v hlave, tak ma dosť držal pri zemi život s deťmi. Nebolo to tak, že som uverila a starosti sa stratili. Zrážali ma na zem stále a stále. No stále menej a menej. Lebo som začínala byť iná. Starosti boli, ale necítila som už prázdno a beznádej.

A deti – ako to prežívali.

Myslím si, že sme to zvládli. Ťažko, skromne, ale zvládli. Už sú dospelé a máme krásny vzťah. Ale nebolo to vždy. Mali voči mne veľké výhrady, že prečo som im takého otca našla. Žili v nedostatku oproti iným deťom a im nestačilo hovoriť nebojte sa, raz bude dobre. Oni sa chceli hneď mať dobre a mať to, čo ostatní. Ale prežili sme to a dnes majú svoje deti a možno až teraz začínajú chápať, že tá mama robila, čo mohla. Koľkokrát mi povedia: „Mama, ako si to všetko zvládla?“

Možno mi niektorí budú závi- diť, ale som po dobrej masá-

ži, trochu rozbolelý, ale ako by zabalený do príjemného pokoja a uvoľnenia. Bol som už kedysi na masážach, ale to som bol len ubolený... V tých vašich rukách akoby bolo dačo viac... Na masérskom stole mi napadlo to, čím som začal – vyžaruje z vás dobro a pohoda.

Nuž, ak ste to takto cítili, tak som rada. Lebo o to sa snažím. Aby ľudia pocítili, že to robím s láskou...

...tlačí sa mi na jazyk, že to nie je vaša profesia, ale vaše povolanie...

Najskôr som robila v nemocnici. Tam to boli také 15-minútové masáže a predsa ľuďom pomáhali. A vtedy mi napadlo, že sa to dá robiť aj inak – dôslednejšie, dôkladnejšie, možno je to prehnané, ale napadlo mi, že treba aj do masáže vložiť srdce. A tak sa pomaly vo mne rodila myšlienka založiť si živnosť a robiť to podľa mojich predstáv. Robiť masáž hodinu aj dlhšie a vmasírovať do človeka aj iné ako telesné, fyzické uvoľnenie. Keď som o tom rozprávala ako o svojom podnikateľskom zámere, tak si ľudia poklopkávali po čele. Asi, že to je nereálny sen pri štyroch malých deťoch. Bola to veľmi náročná cesta, ktorá trvala od myšlienky k zrealizovaniu tri roky. Boli to veľmi náročné začiatky hlavne bez vlastného finančného kapitálu. Na rozbehnutie podnikania som dostala určitú čiastku od štátu, ktorá nepostačovala na celkový chod prevádzky. Keďže môj podnikateľský zámer bol ohrozený, som sa rozhodla urobiť zbierku na zrealizovanie môjho relaxačného salónu.

Pomohlo?

Mnohí sa báli, že čo keď to nevyjde. Ale ja som si povedala, že keď to neskúsím, tak sa nikdy nedozviem, či to vyšlo alebo nie. A verila som vnuknutiu. V ňom bola moja sila. Veď som sa chcela nielen živiť, ale predovšetkým pomáhať. Pre mňa je to jeden veľký zázrak, že sa mi to podarilo. ■

Jana Olasová

masérka

0915 716 925

olasova.janka@gmail.com

Víglašská 15
Bratislava 851 07
Petržalka

(Tento text volně navazuje na téma říjnového čísla časopisu DIALOG „Bůh není online!“)

MAX GRONACH, filozof, publicista

Vždyť váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte (Mt 5, 8)

Obvykle když něco potřebujeme, tak si to snažíme sami obstarat, byť k tomu mnohdy potřebujeme vyplnit nějaký formulář, nebo nověji, vyřídíme náš požadavek či předáme naši objednávku „on line“ na patřičné webové stránce.

Takovému pořádku jsme se naučili říkat civilizační pokrok. A dva tisíce let křesťanství, ať již chceme nebo nechceme, je i nadále jeho součástí.

Když potřebujeme pro nás nějakou důležitou informaci, na které možná i závisí další běh našeho života, musíme si nejnověji vybrat z nikdy nekončící nabídky nějaké médium, které údajně má tu správnou informaci pro nás vždy připravenou. Samozřejmě s ručením omezeným, neboť zítra to může být vše jinak.

Zřejmě již delší čas není náš vševědoucí Otec nebeský první adresou v otázkách života a jiných každodenních potřeb. V popředí našeho informačního zájmu stojí dnes všudepřítomná média pod známým reklamním sloganem: **jednoduše, rychle a pohodlně**. Především rychle, a k tomu ten úžasný výběr!

Měli bychom se tedy obracet s našimi přáními a prosbami na naše oblíbená média? Ty dnes totiž dodávají žádané informace o všech a o všem pouze na dotek tastatury. U Otce v nebesích to trvá podstatně déle. Kriticky a křesťansky naladěný účastník mediální všehochuti se pak může oprávněně ptát: Děje se tak z vůle Boží o níž prosíme v modlitbě *Otče náš...*?

Dominantní obsah

Potřeba informace moderního člověka se převážně orientuje na jejím subjektivně vnímatelném obsahu. Obsah se tak stal dominantním faktorem komunikace. V minulých stoletích to bylo trochu jinak.

Jakkoli byl obsah informace pro běžného člověka důležitý, rozhodující pro příjemce informace byl fakt, kdo a s jakou mocenskou autoritou za určitou informaci stojí a tímto za ní ručí. Dnes, v moderních demokraciích, si můžeme vybrat z celé řady alternativních informací a dokonce i z alternativních faktů. Lid si údajně přeje rozmanitost. Jinak hrozí nuda.

Na druhé straně si žádá od toho, kdo ho oslovuje, informaci, na kterou se může ve svých rozhodnutích spolehnout. To je mnohdy obtížná volba. – Jak dál?

Než se dostaneme k (doufejme) jednoduché a přijatelné odpovědi, dovlím si připomenout jednoho významného badatele v oblasti komunikačních procesů H. D. Lasswella s jeho strukturálním modelem komunikace. V tomto modelu jde o hledané odpovědi na otázky: Kdo říká co, skrze jaké médium, ke komu a s jakým účinkem?

Víme, kdo nás oslovuje?

Jinými slovy: Víme vůbec, kdo nás a s jakým úmyslem oslovuje, jaké médium si pro tento účel zvolil, koho míní cílevědomě oslovit a s jakým účinkem u osloveného počítá?

Na bázi tohoto modelu se rozvinul v minulém století rozsáhlý vědecký výzkum tehdy aktuálních komunikačních systémů, který podstatně urychlil technický pokrok světa. Dnes mluvíme o globální nabídce informace a zábavy, která ovlivňuje náš život již od narození. V principu jde však vždy, jak se zdá, o neukojitelný lidský hlad po informaci, a jak víme, mnozí laskaví mediální experti již přišli na to, jak tento hlad proti (samozřejmě) jisté odměně ukojit.

Mezilidské vztahy jsou bez vzájemných informací nemyslitelné, ale člověk může pořád rozlišovat mezi důležitými, nutně potřebnými a mezi nezávažnými, až pro jeho situaci bezvýznamnými informacemi. Taková vrozená schopnost mu dává sice pocit svobodné vůle, ale z jakého informačního pramenu uspokojí svou potřebu, musí rozhodnout sám.

Nemusíme dlouho přemýšlet, jaká nabídka má tu největší šanci. Pro mnohé to bude většinou nabídka z bohaté a pestré výlohy pomíjivého světa.

Ale pořád máme čas se rozhodnout

Je totiž vždy pro nás velmi užitečné, když si především uvědomíme, kdo nás vlastně oslovuje, kdo nám přináší zaručeně novou, třeba vědeckou informaci, **kdo je ten**, který na nás právě myslí a údajně nám chce pomoci k osobnímu prospěchu a spokojenosti, **kdo je ta** utěšená a mnohmluvná prodavačka štěstí, která se srdečně těší, že jste zvolili právě její program nebo její performanci na internetu.

Kdo je povolal a v jakém jménu nás oslovují?

Když si to neuvědomujeme, tak je nám skutečně jedno, kdo nám něco nabízí a kdo za tou nabídkou stojí, hlavně že nám to přinese splnění našich zajisté vždy odůvodnitelných přání, předstev, nebo přinejmenším nám ta nabídka přinese nějaké výhody, tak jsme patrně jako věřící v Kristu a v zápalu boje o nabízené výhody přehlédli nabídku toho, který ví, kde je správná cesta, kde je věčná pravda a život, život v lásce s ním, Otcem člověka.

Vždyť váš Otec ví, co potřebujete

bylo řečeno, ale my to hledáme notoricky u někoho jiného. Často i na trhu marnosti, pomíjivosti. Člověk miluje trhy, kde očekává velký výběr.

Otec nebeský nabízí těm, kteří se rozhodnou v něj uvěřit a činit jeho vůli, věčný život. To se zdá některým málo. A mnozí mu ještě vyčítají, mluveno moderní řečí, že nedodal ke své nabídce žádné zajímavé a pokud možno barevné prospekty.

Ukazuje se, že člověk dosud nepochopil, že víra je především dar, a pojem víry je také jediným synonymem pro chod života a světa.

My lidé jsme jednoduše odkázáni na víru, že naše plánované dílo, ke kterému jsme byli povoláni, se vydaří, že jarní květy přinesou v létě plody, že se někdo někdy k nám přidruží, aby s námi šel společnou cestou, a že někdo nás opustí, snad navždy, a i že po dlouhé noci přijde nový den. A nakonec, že náš život nebyl tak zcela marný.

Rozumět skutečnému životu ve víře, znamená rozumět úmyslům Otce.

Za tento dar se také jako křesťané modlíme... ■

Vždyť váš Otec ví,
co potřebujete,
ale my to hledáme
notoricky
u někoho jiného

D. Bonhoeffer na Slovensku

Východný distrikt ECAV na Slovensku Prešov
Košický seniorát ECAV na Slovensku
Cirkevné zbory ECAV Svedlár a Mníšek nad Hnilcom

Karpatskonemecký spolok

Obec Nálepkovo

SPOMIENKOVÉ PODUJATIE „VERNÝ PRAVDE“

*pri príležitosti 90. výročia návštevy
Dietricha Bonhoeffera na Slovensku
(v Čiernohorských Kúpeľoch)*

24. júl 2022 (Evanjelický kostol v Nálepkove)

Autorsky pripravila EMÍLIA MIHOČOVÁ
Foto: EMÍLIA MIHOČOVÁ

Zdroj: Evanjelický východ 09/2022

BONHOEFFER V ČIERNOHORSKÝCH KÚPEĽOCH

Pred 90 rokmi známy nemecký teológ a bojovník proti nacizmu prednášal na medzinárodnej ekumenickej konferencii pod Čiernou Horou pri Gelnici

Uprostred horúceho leta 1932 sa začnú Čiernohorské kúpele plniť nielen kúpeľnými hosťami, ale aj účastníkmi medzinárodnej ekumenickej konferencie Svetového zväzu mládeže pre mierovú prácu. Na železničnej stanici vo Vondrišeli, ktorý neskôr komunisti premenovali na Nálepkovo, z vlaku vystupuje nemecký evanjelický teológ Dietrich Bonhoeffer. Má ešte len 30 rokov, no už je známym a uznávaným profesorom. A hoci je Čierna hora priam stvorená na relax a oddych, z konferencie odchádza o čosi skôr – ponáhľa sa späť do Nemecka, ktoré do temného rubáša postupne zahaljuje Hitlerov národný socializmus.

Konferencia s medzinárodným presahom

Medzinárodná konferencia v Čiernohorských kúpeľoch sa zaradila medzi najvýznamnejšie ekumenické podujatia v medzivojnovom období. O to, že sa konala práve v Hnileckej doline, sa pričínili Eugen Gura, vtedajší farár cirkevného zboru vo Vondrišeli. Podľa súčasného starostu Nálepkova Ondreja Kleknera „dobré meno Čiernohorských kúpeľov presiahlo hranice Uhorska. Stali sa kultúrnym a spoločenským centrom Spiša“.

„Vďaka medzinárodnej konferencii je Vondrišiel zapísaný do ekumenických dejín aliančnej doby

hľadania spojenectva a svornosti po rozdelení a opätovnom spájaní sa európskych cirkví v náboženských otázkach po 1. svetovej vojne. Na tejto konferencii sa zúčastnili predstavitelia protestantských cirkví z Anglicka, Francúzska, Rakúska, Nemecka a Československa,“ uviedol Ján Sabanoš, administrátor Švedlára a jeho filiálky Nálepkovo, iniciátor spomienkového podujatia „Verný pravde“.

Prorocky varoval pred nacizmom

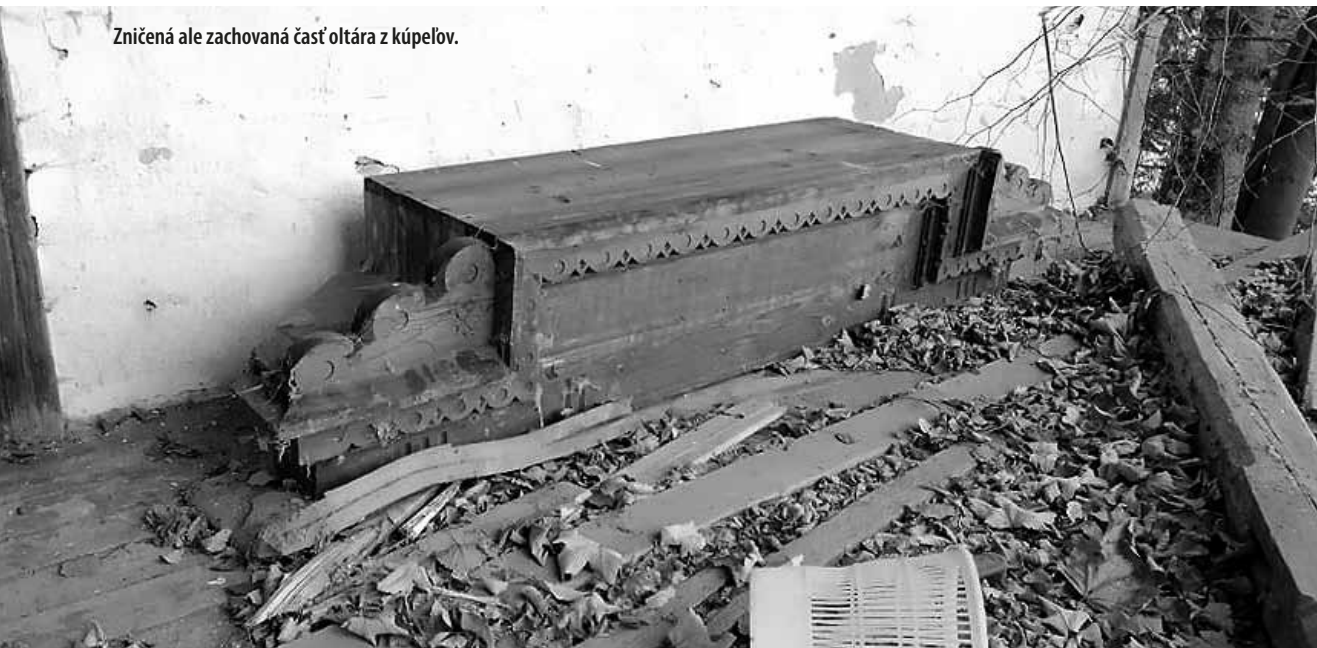
Medzi osobnosti vedeckého i cirkevného života vtedajšej doby, ktoré si 20. – 30. júla 1932 účastníci z celej Európy prišli do Hnileckej doliny vypočuť, v neposlednom rade patrili Dietrich Bonhoeffer – ambiciózny mladý nemecký teológ. Na konferencii predniesol viacero prednášok a kázni, a ako európsky tajomník Svetovej aliancie aj úvodný referát. Doslova prorocky varoval pred nepredvídateľnými dôsledkami národno-socialistického víťazstva v Nemecku a vyzval k odporu proti nastupujúcemu národnému socializmu. Ako pripomenul Ondrej Pöss, predseda Karpatskonemeckého spolku: „Vyzýval k zodpovednej teologickej práci, podporovanej ekumenickým svetom. Vyzýval na posilnenie tej časti Nemcov a kresťanov, ktorá bojovala proti Hitlerovi.“

Bonhoefferovo zaniehanie potvrdzuje podľa Pösa aj fakt, že z konferencie v Čiernohorských kúpeľoch odišiel ešte pred jej ukončením, aby mohol v celonemeckých voľbách 31. júla 1932 odovzdať svoj hlas proti strane Adolfa Hitlera. Márne. Hitler voľby vyhral – tleskalo mu celé Nemecko, vrátane väčšiny evanjelickej cirkvi. „Boli to roky hospodárskej krízy a nad Nemeckom i Európou sa zbíhali a čoraz viac silneli najtemnejšie mračná moci, ktorá hrozila nielen vtedajšej Európe ale i celému svetu,“ poznamenal farár Ján Sabanoš.

Väzeň, ktorý nesmel prežiť

Neskôr sa Bonhoeffer zapojil aj do snáh o atentát na Hitlera. Gestapo ho však zatklo a 9. apríla 1945 v koncentračnom tábore Flossenbürg popravilo obesením. Predtým ho nacisti pomerne dlho väznili. „Až neúspešný atentát plukovníka von Stauffenberga (operácia Valkýra, pozn. red.) z júla 1944 poskytol Hitlerovi zámienu, aby sa vysporiadal so svojimi odvekými oponentmi z radov nemeckej inteligencie aj armádnych špičiek SS. To bol prípad Bonhoeffera, ktorého sa Hitler až dovtedy neodvá-

Zničená ale zachovaná časť oltára z kúpeľov.

Bonhoeffer patril k jedným z mála tých, ktorí dokázali prorocky rozpoznať hrozbu nacizmu.

Drevený kostolík zničili komunisti

Počas pobytu v Čiernohorských kúpeľoch Bonhoeffer nielen prednášal, ale aj kázal v Drevenom kostolíku, ktorý v areáli postavili v roku 1913 pre evanjelických kúpeľných hostí. „Počas medzinárodnej konferencie sa v kostole konala ofera a vyzbieral sa dostatok finančných zdrojov na jeho opravu,“ doplnil starosta Nálepkova Ondrej Klekner. Kostol slúžil na bohoslužobné účely až do roku 1979, kým ho komunisti nezbúrali. Zachoval sa iba oltárny obraz modliaceho sa Krista, ktorý našiel bezpečné prístrešie v evanjelickom kostole v Nálepkove.

Ondrej Klekner: „Antifašistovi a bojovníkovi proti nacizmu Bonhoefferovi vzal jeden režim život v koncentračnom tábore, a druhý režim – komunistický – zbúral aj poslednú pamiatku na neho – vzácny drevený kostol na Čiernej hore. Dnes však môžeme chyby minulosti aspoň sčasti napraviť a uctiť si jeho pamiatku.“ Nedávno sa v chátrajúcom objekte kúpeľov podarilo nájsť zvyšky konštrukcie oltára.

žil (okrem iných teológov) popraviť. Obával sa reakcie Švédska, s ktorým – ako neutrálnou luteránskou krajinou – rátať nielen ako s ekonomickým spojencom, ale i vyjednávateľom o prípadnom mieri so západnými mocnosťami,“ objasnil okolnosti popravy Peter Sabanoš.

Prečo to Boh dopustil?

Bonhoeffera však so Slovenskom nespájala len Čiernohorská konferencia, ale aj rodinné väzby. V Bratislave mala korene rodina jeho švagra Hansa Dohnány, na ktoré poukázal Ondrej Pöss: „Pre ich spoločné osudy je symbolické, že obaja boli v nemeckých koncentračných táborech popravení v ten istý deň – 9. apríla 1945.“ Predseda Karpatskonemeckého spolku pripojil citát z povestnej Bonhoefferovej kázne, ktorú v apríli 1938 zameral na situáciu vo vtedajšom Nemecku: „Do našich životov vstúpili veľké utrpenia. Strádania, choroby a aj smrť. Prečo to Boh pripustil? Prečo? Áno, prečo. To je otázka nevercov, ktorí chcú udusiť našu vieru. Tieto prorocké slová si možno klásť pri každej kríze – aj v krízových situáciách dnešných časov. Rovnako ako vtedy, je Bonhoefferov odkaz aktuálny i dnes.“ ■

VERNÝ PRAVDE

Bonhoeffer už nie je cudzí, je aj „náš“

Po 90 rokoch sa Dietrich Bonhoeffer opäť vrátil do Čiernohorských kúpeľov, a to cez spomienkové podujatie „Verný pravde“, ktoré pozostávalo z troch zložiek: slávnostných Služieb Božích s ekumenickou účasťou, odhalenia pamätnej tabule na evanjelickom kostole v Nálepkove a teologickej akadémie.

Pamätnú tabuľu osadili 24. júla na priečelí evanjelického kostola v Nálepkove, filiálke Švedlára – najvzdialenejšieho cirkevného zboru Košického seniorátu. V minulosti tu pôsobil farár Eugen Gura, do ktorého pastorálnej pôsobnosti spadali aj drevené kostolíky v Čiernohorských kúpeľoch, a v ktorom pred 90 rokmi kázal profesor Bonhoeffer. Tabuľu vyrobila a inštalovala firma Kamenárstvo Klimek Bardejov. Na pokrytie finančných nákladov prispel Východný dištrikt ECAV, Cirkevný zbor Švedlár, Košický seniorát, Karpatskonemecký spolok a obec Nálepkovo.

Starosta Ondrej Klekner považuje osadenie pamätnej tabule za významný akt: „Bude nám pripomínať, aké dôležité je poznať našu minulosť, nestrácať vieru, bojovať za svoju slobodu a presvedčenie.“ Následne spolu s Petrom Mihočom – biskupom Východného dištriktu, Zuzanou Patzovou – dozorkyňou Cirkevného zboru Švedlár a Erikou König – zástupkyňou Karpatskonemeckého spolku pristúpili

k samotnému aktu odhalenia tabule. Po autorskej básni D. Bonhoeffera Kto som? a ďakovnej modlitbe Samuela Linkescha, seniora Košického seniorátu, program pokračoval drobným občerstvením na námestí pred evanjelickým kostolom.

Slávnostné Služby Božie

Odhaleniu pamätnej tabule predchádzali Služby Božie, sprevádzané nositeľmi starobylej tradície banického bratstva vo Švedlári. Zuzana Patzová: „Rovnako ako v minulosti, tak aj dnes stoja banícki bratia ako nosiči faklí a svetla, najmä pri slávnostných Službách Božích, v kostole pred oltárom. Pričom dvaja držia banické znaky – kladivo a železko a štyria muži držia horiace sviece.“

Počas tzv. banickej ofery, ktorú zhromaždenie odovzdáva za oltárom, znelo prelúdium Allegro - G. P. Telemanna v podaní cirkevnej dychovej hudby Posaunenchor z Mníšku nad Hnilcom. Pred kázňou Petra Mihoča, biskupa Východného dištriktu

zaznela dojíma autorská pieseň D. Bonhoeffera, v Evanjelickom spevníku pod číslom 637 – *Predivná noc nás tíško obostiera* – zložil ju ako väzeň krátko pred svojou popravou.

Nedal sa kúpiť, pomýliť ani zastrašiť.

Fakt, že Bonhoeffer patrí medzi teológov s ekumenickým presahom, potvrdil Andrej Imrich, emeritný biskup rímsko-katolíckej Spišskej diecézy: „V časoch, keď v Nemecku dominovala deštruktívna nacistická ideológia a verejnosť jej tleskala, Dietrich Bonhoeffer tomuto tlaku nepodľahol. Celou svojou bytosťou sa postavil na stranu pravdy a spravodlivosti, za čo zaplatil svojím životom. Na tohto mučníka pravdy treba nielen spomínať, ale treba ho aj nasledovať. Deštruktívne a smrtonosné ideológie sa objavujú počas celých ľudských dejín. Ak nájdú zázemie, ktoré ich podporí, získajú moc a prinesú veľkú škazu tak, ako sa to stalo pred sto rokmi. Nacizmus

svojou silnou propagandou mnohých dobrých ľudí oklamal, a tak si ich získal. Lojálnych a oddaných vedel odmeniť, a tým si ich kúpiť. Nepoddajných tvrdo trestal, aby ich umlčal. Vtedajšiu verejnosť ovládli také zásady, ktoré boli v rozpore s Desatorom, s prirodzeným právom i zdravou logikou. Všetko sa to skončilo tragicky. Aj vtedy sa našli ľudia s prorockým duchom, ku ktorým patril Dietrich Bonhoeffer – nedal sa oklamať, kúpiť, ani zastrašiť.“

Pokus preliať more do fľaše

V rámci Služieb Božích vystúpil spevácky zbor Karpatskonemeckého spolku – miestna skupina z Mníšku nad Hnilcom. Cirkevná dychová hudba Posaunenchor pod vedením Danky Theisovej hrala aj Beethovenovu skladbu inšpirovanú Žalmom 19 a postlúdiom W. Brödel.

V rámci teologickej akadémie život a dielo Bonhoeffera priblížil profesor Roman Králik, riaditeľ

Kierkegaardovej spoločnosti, ktorý v súčasnosti pôsobí na Katolíckej univerzite v Ružomberku. Hlavnú prednášku doplnil koreferát o príbehu „nenaplnenej“ lásky Dietricha a jeho snúbenice Márie vo Wedermeier. Snahu vtesnať Bonhoefferove myšlienkové bohatstvo do 20-minútovej prednášky prirovnal biskup Mihoč k márnej snahe preliať more do fľaše. Môže však inšpirovať k tomu, aby sme siahli napríklad po jeho *Listoch z väzenia*, legendárnej knihe *Nasledovanie* alebo najnovšej autobiografii z pera Erika Metaxas.

Bonhoeffer je už náš

Podujatie „Verný pravde“ bolo zároveň seniorátnym stretnutím presbyterov, dozorcov a kurátorov Košického seniorátu. Konalo sa pod záštitou Velvyslanectva Spolkovej republiky Nemecko a pripomenulo tiež jeden z najdôležitejších Bonhoefferových odkazov: „*Cirkev je cirkvou len vtedy, ak je tu pre*

druhých.“ Zaujímavosťou je, že sa zachovali texty Bonhoefferových kázni a prednášok, ktoré odzneli pred 90 rokmi na medzinárodnej ekumenickej konferencii v Čiernohorských kúpeľoch.

Prínos podujatia „Verný pravde“ vyzdvihla aj pedagogička a kantorka Ivana Jelen: „Dobrá vec sa podarilo. Bonhoeffer už nie je ‚cudzí‘ – už je aj náš.“ Hnacím motorom a iniciátorom myšlienky bol Ján Sabanoš, farár v Mníšku nad Hnilcom a administrátor Švedlára s filiálkou Nálepkovo. Zborová dozorkyňa Zuzana Patzová netají radosť z toho, že aj taký malý cirkevný zbor, akým je Švedlár, dokáže zorganizovať podujatie s celocirkevným a spoločenským presahom: „Chvíľa spomienky na Bonhoefferovu návštevu nášho kraja a účasť na konferencii v Čiernohorských kúpeľoch má byť pre nás všetkých veľkým povzbudením bojovať za pravdu, spravodlivosť, slobodu a čistotu viery.“ ■

Sú dva momenty, cez ktoré sa mi Bonhoeffer ako teológ i človek znova a znova pripomína: Ten prvý – čím som starší, tým viac vedome robím to, že stále a dokola čítam tie isté knihy a nesiaham už po žiadnych nových. Jednou z nich je práve pašované „Nasledovanie“ a v ňom, samozrejme, legendárna esej „Drahá milosť“. Pre mňa navždy jeden z najgeniálnejších textov, ktoré napísala ruka evanjelického, luteránskeho kresťana. Text je platný univerzálne, ale predsa len ukazujúci detailnú a na milimeter presnú znalosť anatómie našej konfesie a mentality. K ľuďom z tohto rodu aj najintímnejšie, najosobnejšie hovorí. Písaný je v hroznom napätí medzi nekonečnou láskou k vlastnej konfesii a v súnáležitosti s ňou a vedomím, že ona sama je napadnutá nebezpečnou i keď liečiteľnou nemocou. Tento text nikdy nesmie slúžiť na diskreditáciu luteránskej konfesie. To by svedčilo o jeho absolútne zlom pochopení. Je to ako odsúdiť lekára za to, že liek, ktorý predpisuje na vyliečenie pacienta, je málo sladký. Textu eseje „Drahá milosť“ najviac rozumejú tí, ktorí sa v ňom bezozbytku nájdu. To je aj kľúčová podmienka pre možnú kritickú diskusiu o ňom.

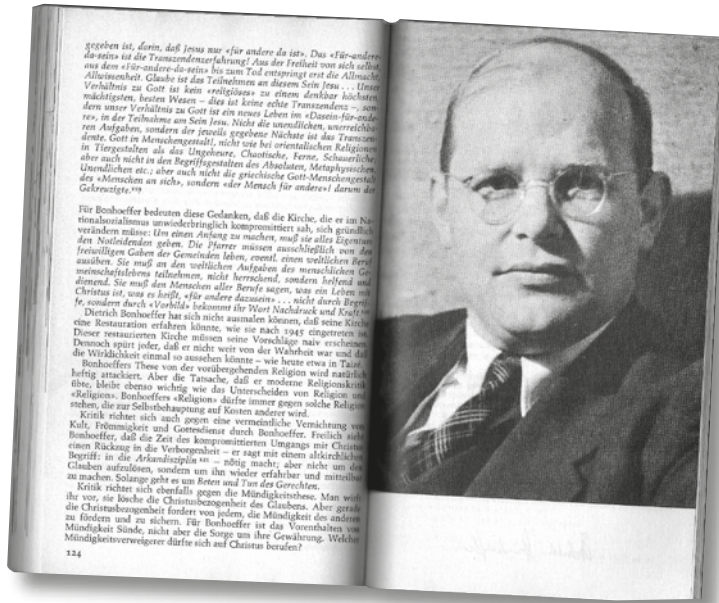
Ten druhý silný bonhoefferovský moment sa zvykol odohrávať v Evanjelickom kostole Svätého Ducha v Nitre, vždy v poslednú nedeľu cirkevného liturgického roku, na Službách Božích na Nedeľu večnosti. Ako poslednú pieseň sme zvykli zaraďovať „Predivnú noc“ (Evanjelický spevník č. 637), ktorú napísal Bonhoeffer vo väzení, pred finále svojho krátkeho života. Prvé štyri slohy spev zhromaždenia sprevádzal organ. Na poslednú, piatu slohu, organ zmlkol a pieseň dospievali iba nahé ľudské hlasy.

„Keď ticho vôkol nás zavládne zasa,
nech hudba nebies doľahne až k nám.
Ten svet, čo z výšav až sem ozýva sa,
nás vzbudí chváliť Teba, večný Pán!“

Keď pieseň zhromaždenia doznela, vždy sme zostali sedieť ešte minútu v tichu, zamyslení, modlitbe. Býval to jeden z najsilnejších, mystických momentov v mojej službe. V jeho sile sa mu vyrovnalo iba spoločné zmlknutie zhromaždenia pred ústrednou modlitbou v pašiovom príbehu na Veľký piatok. Vždy som mal pritom problém, aby nevýslovná clivota, ktorú som pociťoval vo vnútri, ma nerozcitlivela aj navonok. ■

*Ivan Elko,
generálny biskup ECAV na Slovensku*

CIRKEV NECH OSTANE POKORNÁ A ŽIJE Z ODPUSTENIA.

DIETRICH BONHOEFFER
(výber z prednášky)

Svelou správou je, že sa zachovali texty všetkých vystúpení Dietricha Bonhoeffera z jeho pobytu v Čiernohorských kúpeľoch. Jedna z prednášok sa týkala teologického odôvodnenia práce Svetového zväzu mládeže. Fakt, že ekumenické hnutie v tom čase nemalo formulovanú vlastnú teológiu, považoval za vážny nedostatok. Veď práve teológia odzrkadľuje, ako cirkev porozumela Božiemu zjaveniu v Kristovi v danom historickom období. Rovnako ekumenické hnutie musí mať podľa Bonhoeffera aj teologický rámec, ak sa nemá obmedziť iba na konkrétne a jednoduché úkony pri plnení úloh.

Profesor Bonhoeffer poukázal na početnú skupinu praktických teológov, ktorá až s nevôľou nazerala na teologickú prácu. Stačilo im, že je ekumenická práca spojená s prácou a boli radi, že sa nemusia zaoberať žiadnou teológiou. Takéto myslenie považoval Bonhoeffer za škodlivé, a to z jednoduchého dôvodu: má za následok, že ekumenické hnutie naberá politické kontúry. Napr. v Nemecku ekumenické hnutie paralyzovala politická vlna nacizmu, predovšetkým v radoch mládeže. Výnimkou však neboli ani ostatné krajiny. „Chýba nám teologické ukotvenie, ktoré by nás chránilo pred vlnami sprava i zľava. Bezmocnosť je veľká, v dôležitých pomoch vládne chaos,“ prízvukoval na Čiernej hore nemecký teológ.

Nalomenný ľadovec

Bonhoeffer jasne pomenoval príčinu bezmocnosti a chaosu: „Premeškali sme príležitosť rozpra-

covať a definovať jasné a zrozumiteľné teologické línie, podľa ktorých by sa mala pohybovať teológia ekumenizmu.“ Chýba mu aj prezentácia toho, kam už cirkev vo svojej ekumenickej práci pokročila. Pozoroval hlbokú bezradnosť v otázkach, ktoré mali odôvodňovať ekumenické spoločenstvo – napr. *Čo je obsahom kresťanstva? Aký je význam Kázne na hore pre naše dnešné konanie? Ako nás ovplyvňuje poslanstvo o kríži? Aký postoj zaujíname v modernom svete ku kresťanskej zvesti? Aká je úloha štátu v kresťanstve?* D. Bonhoeffer: „Je nepopierateľné, že my všetci, ktorí sa tu nachádzame, musíme priznať, že nevieme; avšak je rovnako nepopierateľné, že sme si túto nevedomosť zapríčinili sami. Naozaj by sme mali viac vedieť. Premárnili sme príležitosti, jasne myslieť, zaujímať rozhodné postoje. A až teraz sme si uvedomili, že ľadovec, na ktorom uprostred mora stojíme, sa láme.“

Cirkev bez hraníc

Bonhoeffer nevidel východisko v snahe o maskovanie problému: „Nebude slúžiť ničomu dobrému, ak sa budeme tváriť, že poznáme pravdu, aj keď je skutočnosť úplne iná.“ Pravdu treba nanovo prehodnotiť a snažiť sa o vypracovanie zrozumiteľnej teológie ekumenického hnutia. Následne sa Bonhoeffer pokúsil načrtnúť a biblicko-teologicky ukotviť najzávažnejšie otázky týkajúce sa práce Svetového zväzu mládeže. Za základ práce zväzu označil definíciu cirkvi ako spoločenstva Ježiša Krista ako pána celého sveta, ktorá má za úlohu zvestovanie Jeho slova celému svetu: „Každá krajinská cirkev pozná geografické hranice svojho pôsobenia, avšak jedna Kristova cirkev nepozná žiadne hranice.“ Aj preto tých, ktorí sa angažovali v ekumenickom hnutí, často hanlivo a nepravdivo označovali ako nevlastencov.

Konkretizácia Božích príkazaní

Dietrich Bonhoeffer ďalej zdôrazňuje, že cirkev má zvestovať evanjelium aj zákon – ale do konkrétnej situácie, v opačnom prípade sa stane, že ostanú vo všeobecnej, ľudskej a bezmocnej rovine. Konkretizáciu podľa neho potrebuje predovšetkým zákon. Ako príklad uvádza všeobecné prikázanie milovať svojho blížneho: „Potrebuje bližšiu konkretizáciu, čo znamená táto veta tu a teraz. Len tak môže byť vnímaná ako konkrétne slovo hovorené mne, ako Božie slovo.“

Ten, kto zvestuje Božie slovo, musí vždy do obsahu prikázania zahrnúť konkrétne okolnosti tak, aby znelo do aktuálnej situácie. Ak hrozí vojna, podľa Bonhoeffera nestačí, aby cirkev stroho konštatovala: „Vojna by nemala byť, ale existujú nevyhnutné vojny.“ Tým by presunula rozhodnutie na jednotlivca. Bonhoeffer od cirkvi očakáva jednoznačné postoje: „choď do vojny“ alebo „nechoď do vojny“. „Ak cirkev disponuje Božím príkazom, musí ho aj v čo možno najkonkrétnejšej forme, z najhlbšieho poznania veci zvestovať a vyzývať k poslušnosti. Prikázanie musí byť konkrétne, inak nie je prikázaním. Božie prikázanie od nás vyžaduje konkrétne činy. A cirkev je tá, ktorá by ich mala ohlasovať,“ prízvukuje teológ.

Riešenie dilemy

Bonhoeffer si uvedomoval, že pri definovaní toho, čo prikázanie znamená v praxi a aktuálnej situácii, narazíme na ťažkosti. Cirkev totiž musí poznať do detailov situáciu, ku ktorej sa vyjadruje a vždy hrozí riziko, že niečo dôležité prehliadne alebo podcení, čo by viedlo k zneisteniu úlohy cirkvi ako tej, ktorá koná z Kristovho poverenia. Bonhoeffer videl dva spôsoby riešenia tejto dilemy: Odpútať sa od reality a zostať pri všeobecných vyjadreniach – čo je cesta, ktorou sa cirkvi takmer vždy v minulosti vydávali. Druhá možnosť je postaviť sa problému zoči-voči, aj napriek všetkým rizikám. Odvážne

vysloviť konkrétny postoj, vo všetkej jeho radikálnosti. Zároveň si je cirkev vedomá, že sa tiež môže mýliť, no vo viere sa spolieha na Božie odpustenie hriechov.

Načúvaj, čo Boh hovorí

Bonhoeffer si tiež kladie otázku, ako má cirkev poznať aktuálny zákon pre svoju dobu? Vie, že to nie

Rodinná fotografia

In Wölfelsgrund, 1910

je samozrejmosťou a že poznanie Božích príkazov je skutok zjavenia Boha. Kde počuje cirkev toto zjavenie? V biblickom zákone a Kázni na vrchu – čo je absolútna norma nášho konania. „Jednoducho máme brať jej obsah vážne a záväzne,“ konštatuje. Na druhej strane, ani Kázeň na vrchu sa nám nemá stať literou zákona. Nepovie nám, čo platí pre nás tu a teraz, vysvetľuje Bonhoeffer: „Nik iný ako my nemôže takýto príkaz počuť a musí to byť Boh, kto ho dnes vysloví. Zákon tu nie je raz a navždy, je vždy dávaný znova a znova. Jedine tak sme oslobodení od zákona, ktorý stojí medzi nami a Bohom, a načúvame jedine Bohu.“

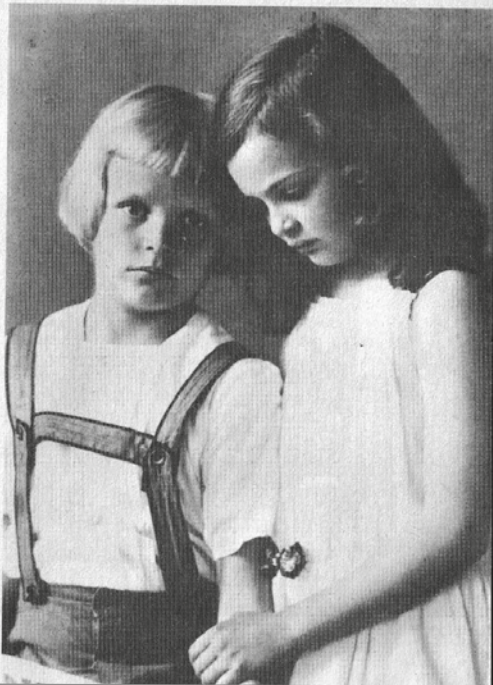
Kristus ako norma

Niektorí sa odvolávali na poriadok stvorenia, no Bonhoeffer poukázal na nebezpečenstvo, ktoré vo vtedajšej teológii pri argumentácii práve týmto smerom hrozilo: „Nebezpečenstvo spočíva v tom, že je v podstate čokoľvek ospravedlniteľné.“ Stačí sa odvolať na Božiu vôľu, či už ide o vojnu, rozdelenie ľudstva na národy, spoločenské triedy,

andersetzung bald zu rechnen habe ... Als besonders eindrucksvoll aus jener erregten Zeit ist mir in Erinnerung der Abend am Tage der englischen Kriegserklärung, an dem wir mit den drei Jungen Unter den Linden waren. Die in den Tagen zuvor gesteigerte Mitteilbarkeit der auf den Straßen, vor dem Schloß und vor den Regierungsgebäuden sich bewegenden Menge war einer düsteren Schweigsamkeit gewichen, die ein außerordentlich bedrückendes Bild ergab.»⁷

In sein Silvestertagebuch trug Karl Bonhoeffer 1916 ein: «Wir stehen heute in Erwartung der ohne Zweifel ablehnenden Antwort der Entente. Ein Friedensvorschlag Amerikas, der sich dem unsrigen anschloß, wird mit Mißtrauen betrachtet, weil wir Einnischung Amerikas in etwaige Friedensverhandlungen fürchten bei der engen englisch-amerikanischen Verbindung ... Zu eigenem Urteil ist man bei der zensu-

Die Zwillinge Dietrich und Sabine, 1915

vykorisťovanie slabších silnejšími. „Toto všetko sa jednoducho dá vysvetliť ako Božia vôľa a tým pádom môže byť prikázanim.“ Bonhoeffer však pripomína, že svet padol do hriechu, preto nie je možné isté skutočnosti pomenovať stvoriteľským poriadkom a bezprostredne im prisúdiť status Božej vôle.

Prikázanie nemôže pochádzať z nikoho iného, ako len z Krista, zdôrazňuje Bonhoeffer: „Od Krista samotného musíme vedieť, čo máme robiť.“ Sme na Neho plne odkázaní. Žiadny svetový poriadok – ani ten najstarší a najsvätejší – nie je večný. Ak sa uzavrie sám do seba, a tým znemožní zjavenie, nielen môže, ale musí byť prelomený.

Mier, ale nie za každú cenu

Ďalej Bonhoeffer poukazuje na to, že cirkvi spojené vo svetovom ekumenickom hnutí majú tendenciu považovať svetový mier za absolútne Božie prikázanie súčasnosti. Nemecký profesor teológie však absolutizáciu ideálu mieru a tvrdenie, že musí byť bezpodmienečne udržiavaný, odmietol ako neevanjelickú. Svetový mier má podľa neho dve hranice: pravdu a právo: „Mierové spoločenstvo je možné iba vtedy, keď sa nezakladá na lži a nepravde.“ Nie je možné akceptovať, ak je potláčaná a znásilňovaná pravda za cenu udržania mieru. Pravda a právo nemôžu byť podriadené ideálu mieru. „Ak je svetový mier skutočnosť evanjelia a kráľovstva Božieho, nemôže mu právo a pravda nikdy odporovať,“ prízvukuje Bonhoeffer.

Vojna je neprípustná

Ospravedlnenie prípadného zápasu či konfliktu však Bonhoeffer nestotožňuje s ospravedlnením vojny. Neznamená to automatické „áno“ vojne. Pripomína – aj po skúsenostiach s hrôzami 1. svetovej vojny – že prináša isté zničenie obidvoch bojujúcich strán. Jej ničivá sila zasahuje vnútorného i vonkajšieho človeka, ničí dušu i telo. Teológ bol presvedčený, že vojnu nemožno chápať ako súčasť poriadku na udržiavanie sveta, a tým pádom ani ako Božie prikázanie, preto by ju mala cirkev zavrhnúť a odmietnuť. „...z poslušnosti nám dnes platnému Božiemu prikázaniu, ktoré hovorí, že vojny už viac nemá byť, pretože nás okráda o zrak, ktorým vidíme zjavenie.“ V roku 1932 sa Bonhoeffer ešte nevyhýbal ani pacifizmu. Neskôr, keď mal už osobnú skúsenosť s obludnosťou a zverstvami nacistizmu, pridal sa k hnutiu aktívneho odporu, ktoré sa pokúsilo spáchať atentát na Adolfa Hitlera.

Nestačí sa len stretnúť

Svetový zväz si myslel, že mier medzi krajinami dosiahne prostredníctvom „porozumenia“, ku ktorému sa dá dospieť vzájomnými stretnutiami. Bonhoeffer to však považoval len za prvý krok – nenahraditeľný, no ani zďaleka jediný a najdôležitejší: „Socializmu sa podarilo dostať sa na výsledie sveta nie preto, že nemeckí robotníci poznali francúzskych a anglických, ale preto, že mali jeden veľký spoločný ideál. Tomu zodpovedá, že sa aj kresťania naučia myslieť nadnárodne, až keď ich bude spájať veľké, spoločné zvestovanie. Viac ako čokoľvek iné potrebujeme práve teraz v ekumenickom hnutí spoločnú zvesť.“ A tá môže existovať len s novou teológiou, čím sa Bonhoeffer vrátil na začiatok svojej prednášky. V závere odkazuje: „Nech cirkev vo svojej núdzi ostane pokorná a žije len z odpustenia.“ ■

*Preklad prednášky z nemčiny: Andrej Lacko, študent EBF
UK Bratislava
Výber a spracovanie: E. Mihočová*

Ako sme sľúbili v minulom čísle, dnes prinášame prvú časť správy predsedu RCB v SR **ŠTEFANA EVINA** pre spoločnú konferenciu CB v ČR a SR z novembra minulého roku, v ktorej autor načrtáva históriu dnešnej Cirkvi bratskej na území Česka a Slovenska pod názvom:

SPOLOČNE JEDNI S DRUHÝMI

Ilustračné foto B. PIATKO (spievalo sa v troch jazykoch – po slovensky, česky a poľsky)

Chceme premýšľať, reflektovať, rozprávať sa a načrtnúť aktualizovanú formu a obsah vzťahov medzi slovenskou a českou časťou Cirkvi bratskej. Našou snahou by malo byť sformulovať dôvody, identifikovať cieľ, o ktorý nám ide, a zvoliť cestu, po ktorej chceme k tomu cieľu kráčať. Pre túto úlohu považujem za užitočné venovať sa najprv popisu toho, kde sa nachádzame a ako sme sa sem dostali. Je to popis informačný a orientačný a určite nie vyčerpávajúci.

Prehistória bez Slovenska

Cirkev bratská (do roku 1967 pod menom *Jednota českobratrská* a do roku 1919 pod menom *Slobodná – reformovaná cirkev*) datuje svoj vznik do roku 1880. Vznikla na politicko-geografickom pôdoryse Rakúsko-Uhorska. Jej prvé zbory boli len v českej časti monarchie. Keďže sa veriaci mohli stretávať/združovať len v rámci spolkového zákona (obdoba dnešných občianskych združení), zrejme aj to bol dôvod, že funkcionári v cirkvi sa volali pomerne „necirkevné“ predseda, podpredseda, tajomník, pokladník a máme to tak dodnes.

Vznik Československej republiky v roku 1918 priniesol aj pre cirkev nové podmienky. Už samotný názov nového štátneho útvaru hovoril o spojení dvoch národných entít, no bol to unitárny štát. Z geopolitického hľadiska to bolo pragmatické spojenie s ohľadom na multietnicitu jeho obyvateľov.

Do roku 1920, t. j. celých 40 rokov od svojho vzniku, *Slobodná reformovaná cirkev* na Slovensku oficiálne nepôsobila. Pritom prijatie nového názvu *Jednota českobratrská* (29. 5. 1919) značne ovplyvnil slovenský predseda konferencie Ján Chorvát, ktorý prehlásil, že aj Slovákom je blízke dedičstvo pôvodnej Jednoty bratskej. Ján Chorvát bol dôležitým kontaktom Jednoty českobratrskej

so Slovenskom. Už v roku 1897 sa stal členom a kazateľom Slobodnej reformovanej cirkvi – bez toho, aby vystúpil z evanjelickej cirkvi – čo je unikátny jav v prebudeneckom prostredí. Od roku 1899 pôsobil na Slovensku ako samostatný misionár.

Slovensko v zornom poli Čiech

Keď Jednota českobratrská začínala svoje pôsobenie na Slovensku prostredníctvom prvých misionárov z Čiech, mohla nadviazať na dva prebudenecké prúdy, vychádzajúce zo svetovej Reformácie:

Prvý a hlavný prúd, ktorý sa stal základom duchovnej práce, predstavovali bývalí vystažovalci do USA na prelome 19. a 20. storočia, ktorí sa tam stali aktívnymi znovuzrodenými kresťanmi. Po vzniku Československa sa vrátili domov duchovne prebudení a charakterovo a morálne premenení a výrazne ovplyvnili svoje príbuzenstvo a okolie. Tento prvok bol prítomný najmä na východnom Slovensku. Z počiatkovej spontánnosti prerástol do organizovanej podoby a jeho časť sa spojila s Jednotou českobratrskou vďaka pôsobeniu jej misionárov, kolportérov a kazateľov.

Druhý prúd predstavovalo aktívne misijné pôsobenie Modrého kríža (vnútro-misijný abstinentný a dobročinný spolok evanjelickej cirkvi, na Slovensku založený v 1897 v Starej Turej). Jeho misionári a kolportéri navštevovali mestá a dediny, prinášali Biblie a duchovnú literatúru. Alois Adlof v roku 1905 do spoločenstva Slobodnej reformovanej cirkvi zahrňa aj päť spolkov slovenského Modrého kríža na Morave (najmä oblasť okolo Zlína).

V roku 1919 predseda Jednoty českobratrskej A. Adlof navrhol vedeniu Modrého kríža osamostatnenie od evanjelickej cirkvi alebo pripojenie sa k Jednote českobratrskej. Jeho návrhy, podobne ako neskoršie návrhy kazateľov F. Urbánka a J.

C. Portera, vedenie Modrého kríža neprijalo. Aj Ján Chorvát, Adlofov priateľ, ktorý sa spočiatku usiloval o pripojenie skupín slovenských veriacich, odmietol ponuku, aby na Starej Turej zriadil zbor Jednoty českobratrskej a stal sa jeho kazateľom. Keď na Slovensku začali aktívne pracovať baptisti a metodisti a časť veriacich k nim prešla, rozhodla sa Jednota českobratrská začať vlastnú prácu aj na Slovensku. Meno cirkvi so špecifickým odkazom na Česko bolo zrejme jedným z dôvodov, prečo sa prebudenecké skupiny na Slovensku k Jednote českobratrskej nepripojili vo väčšom počte.

V roku 1920 Jednota českobratrská vyslala z Prahy Žižkova na Slovensko kazateľa a misionára Josefa Krapáča. Pôsobil v oblasti Kysaku a Prešova. Od roku 1921 sa žižkovský zbor venoval aj sociálnej práci na Podkarpatskej Rusi – zvlášť sirotám: V roku 1926 bol zriadený prvý domov pre siroty v meste Svaljava, neskôr aj vo Veľkom Bočkove pri Jasini. V roku 1935 tu vznikol cirkevný zbor Jednoty českobratrskej („Jednota Podkarpatských bratov“ s kazateľom Ludvíkom Rejchrtom).

Už 100 rokov spolu

V tomto roku v septembri 2023, to bude 100 rokov od chvíle, keď bol v Prešove založený prvý zbor Jednoty českobratrskej (nazývaný aj *Zbor slovenských bratov*). Pričinil sa o to práve Josef Krapáč, ktorý tu v roku 1924 zriadil aj modlitebňu.

V roku 1923 mala Jednota českobratrská v Čechách 28 zborov (plus Viedeň, Sv. Helena v Rumunsku a Zelow v Poľsku) a 3 254 členov. Jediný slovenský zbor v Prešove mal 13 členov.

V roku 1928 bol za pôsobenia kazateľa Ladislava Mikuleckého v Bratislave založený druhý zbor Jednoty českobratrskej na Slovensku (25 členov). Dovedy bola táto skupina veriacich stanicou zboru v Brne a jej členovia boli prevažne českej národnosti.

V dvoch slovenských zboroch boli v tom čase kazateľmi iba českí bratia. V Prešove do roku 1933 a v Bratislave do roku 1938. Niekoľko českých kazateľov pôsobilo na Slovensku aj neskôr (najmä v Prešove) a v ojedinelých prípadoch sa tak deje aj dnes. Na tomto mieste sa chcem poďakovať za vyše storočný záujem bratov a sestier z Čiech o šírenie evanjelia na Slovensku. Ďakujeme za českých misionárov, kolportérov, vikárov a kazateľov, ktorí tu pôsobili a pôsobia.

Nezvyčajná kolízia – kvôli Biblii

V roku 1936 vyšiel prostredníctvom Britskej biblickej spoločnosti prvý kompletný slovenský preklad Biblie od evanjelického autora, profesora Jozefa Roháčka. Táto Biblia sa postupne začala presadzovať aj v Jednote českobratrskej na Slovensku a vytlačala používanie českej Kralickej Biblie.

Rada Jednoty českobratrskej protestovala u Britskej biblickej spoločnosti proti vydaniu Bib-

Wystawiajcie imię Pańskie,
uwielbiajcie Jego moc!
Niech są pełne Jego chwały,
niech są pełne Jego chwały,
niech są pełne Jego chwały,
niebo, ziemia w dzień i w noc!

3. Chvalte jej však nejzvučněji,
kdož jste jeho spasení,
z vašich srdcí nejvděčněji
nechť žalm nový takto zní:
Požehnaný buď náš Ježíš,
jenž mřel za nás s mukami,
jemu, jemu, jemu nejvyšš nechť všecko zní
chválami!

Majestát, Bože, tvoj majestát
Majestát, Bože, tvoj majestát,
v srdci budí vždy nový oslavný žalm.
Najvyšší, svätý a vznešený,
vyznávať smiem:
ty si môj Boh, ty si môj Pán!

lie v preklade prof. Roháčka, ale jej protest bol odmietnutý. Konferencia totiž už v roku 1934 rozhodla, že v zboroch sa pri bohoslužbe môže používať iba kralický preklad. Týkalo sa to aj slovenských zborov, ktoré s tým už vopred vyjadrili súhlas. V pozadí týchto postojov bola snaha o čo „najbližšie spojenie oboch vetiev nášho národa a nie roz dvojenie.“ Správa konferenčnej Komisie pre posúdenie stavu cirkvi zaujala vtedy nasledovné stanovisko: „Stavíme se plně za Radu JČ ve věci slovenského překladu Bible. Na Slovensku po stáletí jest užívána Bible Kralická, již se žádný jiný překlad nevyrovná, a není jedině příčiny, kromě odsouzení hodného separatizmu, která by mluvila pro zavedení slovenského překladu“.

V roku 1939 Slovensko vyhlásilo samostatnosť. Jednota českobratrská na Slovensku bola zakázaná (jej meno v tom tiež zohralo určitú rolu). Prešovský zbor našiel azyl u baptistov v Liptovskom Mikuláši a bratislavský zbor v zbere Maďarskej reformovanej cirkvi. Z Bratislavy muselo odísť mnoho členov zboru českej národnosti do Čiech, lebo Slovenský štát im odmietol udeliť štátne občianstvo. Z pôvodných 72 členov zostalo v Bratislave iba 22.

Po skončení 2. svetovej vojny pokračovalo pôsobenie Jednoty českobratrskej ako jednej cirkvi v Čechách a na Slovensku (t. j. v Československu). Pripojením Podkarpatskej Rusi k Sovietskemu zväzu stratila Jednota českobratrská možnosť akéhokoľvek pôsobenia na jej území.

Koncom roku 1945 mala Jednota českobratrská 35 zborov (z toho 2 na Slovensku) a 4 680 členov (z toho 147 na Slovensku).

V roku 1947 prišla na Slovensko veľká skupina veriacich presídlencov, pôvodom Slovákov, z oblasti maďarskej Nyíregyházi, kde mali svoj cirkevný zbor. Táto skupina sa usadila v Leviciach a fungovala ako nezávislý zbor. Iná skupina navrátilcov prišla na Karlovarsko.

Komunistický prevrat v roku 1948 priniesol tlak na cirkvi a veriacich ľudí. Nové cirkevné zákony zrušili náboženské spolky a spoločnosti. Týkalo sa to aj Modrého kríža na Slovensku, spolku Rozhodných kresťanov na Těšínsku a presídlencov v Leviciach. Modrý kríž ako celok nemal záujem spojiť sa s Jednotou českobratrskou. Len niektorí členovia Modrého kríža sa k Jednote českobratrskej pripojili v roku 1950. V rovnakom roku sa k Jednote českobratrskej pripojila aj levická skupina veriacich.

Ukazovala sa potreba nového Poriadku, ktorý by pomohol zjednotiť prax staršovstiev a bol usmernením pre novo pripojené skupiny veriacich z rôznych tradícií. Prijatý bol v roku 1957.

Po štátnej regulácii počtu zborov (tzv. systemizácia) mala v roku 1951 Jednota českobratrská 29 zborov (z toho 3 na Slovensku) a 6 075 členov (z toho 541 na Slovensku).

Zmena citlivého mena cirkvi

Forma správy cirkvi bola od roku 1919 „unitárna“ – jedna Rada a jedna Konferencia. Predsedom Rady bol český kazateľ. Členom Rady zo Slovenska bol len kazateľ Gustáv Sadloň v rokoch 1945 – 1969.

V 50-tych a 60-tych rokoch boli na Slovensku tri zbory, pričom každý z nich mal rôzny vzťah a prístup k spoločnej cirkvi. Záviselo to najmä od toho, na akom historicko-teologickom základe daný zbor vznikol: Prešovský zbor s rozsiahlou diasporou staníc od Čiernej nad Tisou po Dolný Kubín silno inklinoval k Jednote českobratrskej vzhľadom na okolnosti svojho vzniku. Bratislavský zbor čelil vnútorným napätiam vyplývajúcim z odlišností (duchovno-organizačno-národných) „českobratrského“ a „modrokrížanského“ prúdu. Levický zbor sa formoval už v Maďarsku v odlišných podmienkach na evanjelicko-methodistickej báze a do Jednoty českobratrskej vstúpil v podstate z nutnosti.

Od roku 1964 časť slovenskej národne uvedomelej inteligencie v bratislavskom zbore žiadala, aby cirkev zmenila svoj názov tak, aby v ňom neimplikovala národnosť. To sa stretlo s pozitívnym ohlasom aj v zboroch v těšínskej oblasti (kde sa hovorí poľsky) a v cirkvi prebehol prieskum, ktorý mal rozhodnúť o potrebe zmeniť názov a prieniesť návrh nového názvu. Návrh *Jednota bratských sborů* bol v prieskume odmietnutý.

O zmene názvu sa však v cirkvi hovorilo už od konferencie v roku 1951, keď sa Jednota českobratrská stala cirkvou troch národností (českej, slovenskej a poľskej). Názov prijatý po prvej svetovej vojne sa na Slovensku a Těšínsku stávalo prekážkou misie. (V roku 1951 všetky tri slovenské zbory navrhovali tieto názvy: 1. *Evanjelické bratstvo*, 2. *Evanjelické misijné bratstvo*, 3. *Jednota evanjelických bratov*, 4. *Evanjelická bratská jednota*. Následne ešte v tomto roku príslušná komisia predstavila návrh na názov *Cirkev bratská*.) Konferencia v roku 1967 schválila nový názov cirkvi: *Cirkev bratská* (za 78 delegátov, 21 proti, 11 sa zdržalo). Cirkev mala 30 zborov (3 na Slovensku) a 6 011 členov (809 na Slovensku). Slúži ku cti českým zborom, že sa vzdali názvu cirkvi, ktoré sa vžilo a v Čechách malo na verejnosti dobrý zvuk.

Z unitárnej formy správy cirkvi k asymetrickej

Politická premena jednotnej Československej socialistickej republiky na federatívny štát Čechov a Slovákov (27. 10. 1968) mala dopad aj na Cirkev bratskú. Slovenské Ministerstvo kultúry vyzvalo cirkev, aby vytvorila zvláštny správny orgán pre cirkev na Slovensku. Preto Rada CB zriadila v roku 1968 *Slovenský prípravný výbor* zložený zo zástupcov troch slovenských zborov, ktorý bol do konca roka pretransformovaný na *Slovenský od-*

bor Rady CB, ktorý pripravoval prvú slovenskú Konferenciu a voľby Predsedníctva CB na Slovensku. Je to začiatok asymetrického modelu správy cirkvi.

Na Slovensku sa v júni 1969 v Leviciach konala prvá Konferencia slovenských zborov. Na nej bolo zvolené prvé *Predsedníctvo Cirkvi bratskej* (obdobu dnešnej Rady CB), ktoré podliehalo slovenskej Konferencii CB. Slovenské zbory získali značnú autonómiu. CB na Slovensku mala vtedy tri zbory a približne 840 členov.

Od roku 1969 sa každoročne konala samostatná slovenská Konferencia CB spravidla jeden mesiac pred Spoločnou konferenciou CB. Na Spoločnej konferencii v roku 1970 bola schválená nová Ústava Cirkvi bratskej, ktorá obsahovala „federatívne“ zmeny v usporiadaní cirkvi a zaviedol sa tzv. asymetrický model správy cirkvi. Predsedníctvo CB na Slovensku malo niektoré kompetencie s „úplnou právomocou“, niektoré s „neúplnou právomocou“ a niektoré ostali výlučne v kompetencii celoštátnej Rady. Je zrejmé, že rôzne línie a úrovne správy cirkvi na Slovensku priniesli aj kolízie a konflikty, najmä keď išlo o napätia v niektorom zbore, lebo do toho bola zapojená jednak kompetencia miestneho staršovstva, no tiež kompetencia Predsedníctva CB na Slovensku a nakoniec aj celoštátnej Rady CB. Jednotlivé strany konfliktu si hľadali spojencov v týchto skupinách a podľa výsledku prejavovali sympatie alebo antipatie k danému orgánu.

Česká časť cirkvi zostala priamo pod správou celoštátnej Rady, ktorá bola zároveň najvyšším vý-

konným orgánom celej cirkvi v ČR aj SR. V celoštátnej Rade (9 členov) boli vždy dvaja zástupcovia z Predsedníctva CB zo Slovenska a jeden z Těšínska.

Intenzívne vzťahy počas politickej „normalizácie“

V atmosfére politickej „normalizácie“ v 70-tych a 80-tych rokoch úrady na Slovensku postupne dali súhlas k vzniku štyroch nových zborov a výstavbe ôsmich modlitební. Finančná pomoc Rady a českých zborov v tomto výnimočnom období, brigády, medzizborové návštevy a aj manželstvá, významne posilňovali vzťahy a vzájomnosť medzi zbormi, kazateľmi, rodinami aj jednotlivcami z oboch strán rieky Moravy. Po otvorení nových modlitební potom ešte roky prebiehala intenzívna medzizborová výmena (zájazdy, výlety, návštevy, dovolenky; napríklad Bardejov až v Kutnej Hore – a nebola to výnimka). Dnes je to však už minulosť, od ktorej nás delia dve generácie.

V roku 1989 mala celá CB 40 zborov (7 na Slovensku) a 6 019 členov (1 259 na Slovensku).

Až do roku 1993 celoštátna Rada prijímala uchádzačov o kazateľskú službu; viedla teologickú a praktickú prípravu uchádzačov a dávala návrhy na ordináciu kazateľov; ordináciu schvaľovala Spoločná konferencia.

Po zmene spoločensko-politických pomerov prebiehala na začiatku 90-tych rokov v Cirkvi bratskej diskusia o forme cirkevnej správy. Súviselo to najmä s politickým procesom, ktorý viedol v roku 1993 k rozdeleniu Československa. ■

UŽ NEUTEKÁM, SVOJ ŽIVOT SOM OTOČIL BOŽÍM SMEROM

Mladý muž, ktorý zanechal dobre platenú prácu programátora, bývanie v hlavnom meste aj vzťahy, ktoré tam mal, a prišiel na jeden rok ako dobrovoľník na Ranč Kráľova Lehota. Robiť prácu pri zvieratách v ZOO, prácu na údržbe ranča, prácu vonku v každom počasí.

Prinášame rozhovor kazateľa **SLAVA POLOHU** s **MIŠKOM KNAPIKOM**, ktorý v septembri ukončil svoj dobrovoľnícky program, ale rozhodol sa zostať na Liptove a slúžiť Pánu Bohu cez MPKS a Spoločenstvo Liptov.

Miško, povedz nám najprv niečo o sebe. Ako si sa dostal do Kráľovej Lehoty? Čo tomu predchádzalo?

Pochádzam z tradičnej kresťanskej rodiny, ale Pána Boha som viac-menej neriešil, až do obdobia vysokej školy. Potom, počas výšky, som zažil niekoľko ťažších momentov, sklamaní, pri ktorých som akosi pochopil, že sa chcem utiekať k Pánu Bohu viac ako ku komukoľvek inému. Začal som chodiť do kostola aj v iné dni ako len v nedeľu, ale nebolo to veľmi úprimné. Myslím si, že som chcel s Pánom Bohom urobiť akýsi obchod.

Boli to teda ťažké veci, ktoré ťa viedli k tomu, že si začal viac hľadať?

Áno, vznikla vo mne prirodzená túžba mať niekoho, o koho sa môžem oprieť. Prežíval som prázdnotu a samotu, aj keď som nebol sám. Stále som sa cítil, akoby som bol niekde, kde ani nechcem byť, kam ani nepatrím, ale neviem, kde inde by som mal byť, čo iné by som mal robiť.

Pomohlo ti chodenie do kostola priblížiť sa k Bohu?

Postupne sa to tak posúvalo, že som zrazu nechodil do kostola raz alebo dvakrát do týždňa, ale aj päť dní v týždni. Bola to však moja vlastná viera - autentická, no rebelujúca; plná skepsy, hnevu, súdu a podobne. Po nejakom čase som zažil moment, keď som pocítil, že som hriešny. Silno som si uvedomil, že nie som úprimný

pred Bohom a že ho moje konanie zraňovalo a urážalo. Vtedy sa niečo vo mne zmenilo, niečo sa posunulo, začal som byť otvorenejší, menej rebelský pri počúvaní kázni, začal som si klásť nové otázky...

Bolo to stále iba medzi Bohom a tebou? Alebo si mal nejakých ľudí, ktorí ťa v tom hľadaní trochu sprevádzali?

Bolo to v podstate stále len medzi Bohom a mnou. No o pár mesiacov neskôr som na jednej duchovnej obnove požiadaval o modlitbu. Vedel som, že mám problém dôverovať ľuďom a moje vnútro bolo veľmi ubité. Oni sa za mňa modlili a ja som vtedy pocítil reálnu prítomnosť Ducha Svätého. Aj oni to vnímali,

dostal som tam aj nejaké prorocké slová, ktoré som vtedy nebol schopný uchopiť.

Dnes, po niekoľkých rokoch, ti dávajú význam?

Áno, dnes mi začínajú dávať zmysel.

Priniesla táto druhá skúsenosť nejakú zásadnejšiu zmenu do ďalších dní?

Bola to pre mňa dôležitá skúsenosť, ale nie, stále som nebol spokojný. Išiel som ďalej a navonok som mal naozaj všetko, čo má mladý človek mať. Školu, vzťah, rodičia sa mnou boli spokojní, no ja nie. Odohrával sa vo mne boj, nevedel som prijať niektoré pravdy z Božieho Slova.

Prezradíš nám, ktoré?

Áno, napríklad, že Boh je zvrchovaný Pán, že má právo nastavovať pravidlá. Nepáčilo sa mi, ako nastavil, že majú muž a žena žiť pred svadbou. Mal som problém s poslušnosťou voči autoritám.

Teda si neveril, že Boh má so životom človeka dobré zámer?

Presne, ja som veril, že som sám strojcom svojho šťastia. Že na to musím mať právo, že je to dokonca moja povinnosť, že ja sa musím o seba postarať sám, z vlastných síl. Samozrejme, niečo vo

mne mi hovorilo, že to tak nemôže byť, že tu niečo nesedí.

No a potom prišiel moment, keď sa mi všetko zrútilo. Prišiel veľmi škaredý, neúčtivý rozchod s priateľkou. Bolo to v najťažšom období na vysokej škole, k tomu som potreboval prerábať už roz-

písanú diplomovú prácu, čo nebolo vôbec príjemné. Pár dní po rozchode mi ešte aj niekto pre mňa veľmi blízky povedal do telefónu, že zvažuje samovraždu, že už nedáva život, že nevidí jeho zmysel...

Čiže zásah do kľúčových oblastí tvojho šťastia či zdroja hodnoty?

Áno, presne. To všetko dokopy ma tak zlomilo, že som si vtedy povedal, že buď sa zo mňa stane alkoholik, alebo sa začnem úprimne modliť.

A? Ako to dopadlo?

Našťastie asi viete. Prvé mesiace boli veľmi ťažké. Veľmi skoro som pochopil, že vzťah, ktorý sa mi rozbil, sa rozbil mojím pričinením, mojím sebecstvom. Zároveň som si začal viac uvedomovať, že som zlomený, že som si zažil aj predtým, najmä v puberte, ťažké veci, ktoré som jednoducho vytesnil, a teraz sa vyplavovali. Vtedy som sa začal viac pýtať, ako z toho, čo sa mi stalo, von, a zároveň, ako byť slobodný pred Bohom.

Skúsiš vysvetliť tú potrebu cítiť slobodu pred Bohom? Čo tým myslíš?

Mal som potrebu nájsť cestu k slobode od okolností, od očakávania okolia, od ľudí a pod.

A zároveň som si kládol otázky zmyslu utrpenia, prečo sa dejú veci, ktoré sa dejú... Prechádzali mesiace a ja som sa trápil kvôli tomu, prečo mi všetko, čo som vedel z tradičného prežívania viery, neprináša odpovede, prečo mi to nepomáha, neprináša

to ovocie, prečo neviem pomôcť sebe samému ani iným.

Pamätáš sa na nejakú najčastejšiu modlitbu, zvolanie, ktoré si vtedy Bohu predkladal?

Áno, presne si pamätám. Mojou modlitbou bolo: „Pane, premeň ma, premeň to, čo sa stalo, na niečo zmysluplné, na niečo dobré.“

A vnímal si aspoň náznakovú odpoveď?

Dlhé obdobie sa akoby nič nemenovalo. Ale ja som akosi vedel, že to, čo sa mi stalo, môže byť súčasťou Božieho pôsobenia v mojom živote. Uvedomoval som si, že si kladiem lepšie otázky, a cítil som, že to je dobré.

Niekedy v tom čase si sa dostal na školu Nová DNA?

Áno, dozvedel som sa o možnosti prihlásiť sa. Oslovilo ma to z dvoch dôvodov. Ten prvý bol, že by to mohlo mňa samého previesť nejakým tým vnútorným uzdravením, ktoré som potreboval. Zároveň, druhým dôvodom bola možnosť stať sa následne poradcom, ktorý ponúka pomoc iným.

Ako teda prebehol tvoj čas na škole? Pomohlo ti, že si na nej bol?

Postupne, ako sa na škole preberali jednotlivé témy, stále hlbšie som si uvedomoval, že na moju zlomenosť potrebujem uzdravenie, ale iné ako ľudské. Asi prvým zásadným momentom bol ten, že som sa začal modliť: „Pane, ja ti nechcem stáť v ceste. Pomôž mi, pomôž mi, aby som ti nestál v ceste.“ Touto modlitbou som začínal každý vikend.

Ešte dávnejšie pred školou Nová DNA som sa počas jednej adorácie modlil takto: „Pane, daj mi takú vieru, ktorá bude meniť ľudské životy.“ A vtedy mi prišla myšlienka, verím, že od Boha: „Ale bude to boľieť.“ A ja som vtedy odpovedal, že dobre.

Myslím si, že to bolo ono. Naozaj to počas školy bolelo. Za celý

čas, odkedy som padol na dno, až kým som nespravil rozhodnutie prísť na ranč ako dobrovoľník, som väčšinu času zažíval depresie, úzkosti, nespavosť, ťažkú nespavosť. Vnútorňý nepokoj, vnútorný nesúlad s tým, čo prijímam a čo žijem, až odpor skrze náboženskú voči všetkému, čo je vo svete, čo tiež nakoniec prinášalo chaos a zmätok.

Keďže to dnes už neprežívaš, došlo k nejakému momentu zlomu? Uzdraveniu?

Áno, bol tu moment, keď som pocítil, že mi Pán Boh povedal: „Prestaň sa už brániť.“ Vedel som, čo tým chce Pán povedať.

Na začiatku školy som totiž čakal, že Pán ma uzdraví, dá mi všetko, čo chcem, že nebudem musieť zažívať ťažké veci. Ale potom prišli nejaké ďalšie sklamania a ja som začal byť akosi viac otvorený vzdať sa seba samého. Bolo to o tom, že som si pred sebou priznal, že ja vlastne neviem, čo chcem, kam idem, a že moje očakávania a presvedčenia môžu byť mylné.

A tak, približne od štvrtého víkendú školy, začalo na každom víkendě niečo v mojom živote akoby padať. Zakaždým som niečo vyznal alebo som niekomu odpustil.

Keď sa pozrieš dozadu, povedal by si, že si si prešiel procesom nejakého vnútorného uzdravenia, prípadne posvätenia? Vidíš to pri pohľade späť?

Myslím si, že môžem povedať, že som naozaj prešiel prvotným vnútorným uzdravením, ktoré spôsobilo, že je pre mňa ľahšie a prirodzenejšie počúvať, čo mi chce Boh povedať, hľadať a rozlišovať, čo je Jeho vôľa pre môj život. Spôsobilo to aj to, že som schopný urobiť zásadné rozhodnutia, vykročiť aj do neznáma a nechať sa Ním viesť, aj keď neviem presne, kam idem – ideme. Potvrdilo sa to aj tým, že som prišiel sem na ranč ako dobrovoľník, že som zanechal všetko,

čo som už budoval. A pritom to nebol útek, neutekal som pred ničím, skôr by som mohol povedať, že som utekal za ničím. Odišiel som z prostredia, kde som mal prijatie, dobrú prácu, hlboké vzťahy, v podstate všetko, čo akoby môžeme chcieť a mať, ale mne to nejaký nestačilo.

A... Oplatilo sa to?

Určite áno. Tu na ranči som za ten rok od Boha oveľa viac dostal, ako som mu dal. Bol to pre mňa čas, keď Pán Boh vo mne tvoril niečo nové. Kým škola bola pre mňa viac o vytrhávaní pliev, ktoré vo mne boli nanesené, pobyt na ranči bol viac o príprave na niečo nové v spolupráci s Ním.

A čo je pre mňa veľmi špeciálne, je to, že dnes, vari po prvýkrát v živote, nemám potrebu sa niekam naháňať, alebo otáčať za tým, čo mi ešte chýba. Mám pokoj v tom, že som tam, kde mám byť. Nemám pocit, že o niečo prichádzam, že niečo stratím. Aj napriek tomu, že práve teraz, po ukončení dobrovoľníctva, som v nejakom takom vákuu, urobil som rozhodnutie, ktorému som uveril, že je od Boha. Ešte neviem celkom, čo bude, ale mám pokoj, že to bude dobré.

Máš nejaké zaslúbenie?

Ako napríklad Abrahám?

Že z Teba bude... hm?

Nie, myslím si, že žiadne konkrétnejšie zaslúbenie nemám, skôr cítim v srdci nejakú víziu toho, kam by to mohlo ísť. Ale myslím si, že tá vízia stačí.

Prezradíš nám z nej dačo?

Asi to, čo by som chcel povedať je, že som uveril, že osud neexistuje, že ja potrebujem spolupracovať s Bohom. Pochopil som, že napriek tomu, že On je Boh, nerozhoduje za mňa, ale čaká na to, aký postoj zaujmem k Jeho povolaniu, pozvaniu... Jeden z dôvodov, prečo som počas školy dospel k rozhodnutiu prísť na ranč ako dobrovoľník, bol, že som prežíval, že Pán Boh má pre mňa niečo, čo ma presahuje. A že

je iba na mne, či to uchopím, či do toho vstúpim.

Moja vízia sa nejaký týka služby sprevádzania ľudí... Verím, že práve tu, v Kráľovej Lehote, mi to Pán Boh začal zjavovať ešte viac, a tu si ma aj postupne pripravuje.

To je veľmi vzácne. A ja môžem potvrdiť, že toto obdarovanie pri tebe vnímam, a nie len ja. Čo k tmu dodať...?

Asi len to, že na začiatku hľadania mojej cesty k slobode som to chcel byť ja, kto si pomôže. Dnes viem, že tzv. „self-help“ alebo „pomoc sám sebe“ naozaj do hlúbky neexistuje, prípadne len na nejakej povrchnej rovine. Myslím si, že dnes môžem povedať, že v mojom živote sa dejú malé zázraky jedine vďaka tomu, že Ježiš za mňa vybojoval boj na kríži. Moja snaha pomôcť si k tým zázrakom až tak veľmi neprispieva, skôr moja otvorenosť voči Ježišovi a Jeho vedeniu.

A.. na záver možno ešte jedna otázka: Čo je za tým, že si sa nakoniec dokázal stať otvoreným?

Prečo nie každý dokáže byť otvorený voči tomu, do čoho ho Pán Boh pozýva?

Túto otázku som si už viackrát položil. Neviem, možno je to iba môj názor, ale myslím si, že prekážkou, ktorá bráni otvorenosti, by mohol byť „strach“. Strach z toho, že to bude bolieť, že to nebude to, čo naozaj chcem. A potom, možno aj neochota priznať si, že to, čomu dnes verím, môže aj nebyť úplne pravda. Potrebujem sa rozhodnúť dôverovať Bohu, že On je dobrý, že ma má rád a že vie všetko lepšie ako ja.

Ďakujeme, Miško. Za tvoju službu na ranči aj za tvoje rozhodnutie ďalej slúžiť Pánu Bohu a ľuďom. Teším sa na našu ďalšiu spoluprácu a na všetko, čoho budem môcť byť svedkom v tvojom živote. ■

DNES MA PÁN BOH NAUČIL 3 VECI:

ANNA ČINČURÁKOVÁ TIPULOVÁ

1. Keď ťa raz položia okolnosti života na kolená tak, že aj chlap bude plakať ako malé dieťa nad tým, čo sa deje okolo, len sa pýtaj: Čo môžem v tejto situácii robiť ja? Kde ma chceš mať, Pane?
2. Keď sa rozhodneš vstúpiť na územie plné mín, za hranicu z ktorej sa nie všetci vrátia, neobracaj sa naľavo ani napravo. Iba kráčaj vpred a ver, že aj tam Boh môže vytvoriť ochranný koridor, zatiahnuť nebo pre nepriateľa, aby ho vyradil jeho strely, a ty prejdeš bezpečne na druhú stranu.
3. Máme Boha, ktorý robí zázraky! Aj pre teba ma nejaký odložený. Neboj sa prosiť o zázrak. ■

(Na fotke s nami sú Eugen a Antolij – ukrajinskí nemocniční pastori, ktorí slúžia v prvej línii na fronte a Janko – humanitárny dobrovoľník.)

NA HOJDAČKE

Klást' nohu pred nohu je niekedy tak náročné! Najmä keď si nesieš aj nejaké tie svoje bremená, ktoré ťa ťažia, a s ktorými si nevieš rady. Nevieš ako ty, ale ja som si najčastejšie sama sebe bremenom. Nesiem si starosti, ktoré by som nemusela niesť a trápim sa kvôli veciam a situáciám, kvôli ktorým by som sa vôbec nemusela trápiť. Také tie, že či som to alebo tamto povedala alebo urobila správne, či ma pochopili, či to, alebo ono zvládneme a pod...

Tá dáma na fotke mala veľmi ťažký život, no vždy keď sa s ňou stretnem, je pre mňa nesmiernym pozhnaním! A vravím si, že keď raz vyrastiem, chcela by som svet vnímať ako ona. (Môžete si tipnúť, koľko má rokov.) Vyžaruje z nej pokoj a istota, ktoré našla v Kristovi a z maličkosťí si urobí skvelý deň. Viem, že aj ty tak môžeš, a aj ja. Môžeme na Neho zložiť svoje bremená, lebo On sa o nás stará. (1. Petra)

Mládenci ustávajú a slabnú, junáci sa potkávajú a klesajú. Ale tí, čo očakávajú Hospodina, dostávajú novú silu, vznášajú sa na krídlach ako orly, bežia, a neslabnú, chodia, a neustávajú (Iz 40, 31). ■

O ZABETÓNOVANÍ ŠKANDÁLU

To, čo sa stalo v parlamente koncom januára, nazval ústavný právnik Peter Kresák „absolútnym škandálom“. Tomuto účelovému jednoobvodovému volebnému zákonu dali dnešní „demokrati“ v parlamente ústavnú ochranu – povýšili ho na ústavný zákon. Bola to Matovičova podmienka na schválenie zákona o právomoci parlamentu skrátiť uznesením volebné obdobie. Pre tých mladších a pre tých, čo si nepamätajú len pripomením, že do roku 1996 boli na Slovensku štyri volebné obvody. Teda mohli uspieť predovšetkým strany, ktoré mali štruktúry aj v regiónoch. A tie posielali do parlamentu svojich ľudí, ktorí neboli vždy „naši“. Jeden volebný obvod znamenal, že napríklad východné Slovensko alebo Bratislava (kde boli mečiarovci najslabší), do istej miery vypadli z hry. Preto sa proti mečiarizmu bolo treba spojiť. Mečiar videl hrozbu vzniku koalícií, pri ktorých by mu možno nepomohol ani jeden volebný obvod a zvýšil kvórum na vstup do parlamentu pre viac ako štvorčlenné koalície na 10%. Koalície teda neboli cestou, a tak šesť strán vytvorilo volebnú stranu známu ako SDK. V 98. roku Mečiarovo HZDS síce voľby vyhralo, ale SDK v spojení s postkomunistami (SDĽ) a SOP (strana budúceho prezidenta Schustera) získali vo voľbách ústavnú väčšinu. A sľúbili, že prvé, čo spravia bude, že zrušia zákon o jednom volebnom obvode. A odvtedy idú demokratické strany do každých volieb s tým, že tento, pre demokraciu a Slovensko škodlivý volebný zákon, zrušia. Ale zistili, že vyhovuje všetkým, a tak ho využívajú. A títo poslední dosiahli vrchol – namiesto zrušenia ho povýšili na zákon ústavný. Fico sa totiž začal vyhrážať, že zmení volebný systém, aby sa viac zapojili regióny, kde je silnejší. Ale to tieto jednoosobové strany

BOHUSLAV PIATKO
(šéfredaktor)

Vo vile Elektra v Trenčianskych Tepliciach museli koncom januára búchať šampanské. Vila Elektra je sídlom prvého slovenského premiéra Vladimíra Mečiara. Otec-zakladateľ rozbehol politický systém, ktorý sme neskôr pomenovali „mečiarizmus“. Aby si poistil politickú budúcnosť, spravil zo Slovenska jeden volebný obvod. Mala to byť poistka pred silnejšou demokratickou opozíciou. No ani on si netrúfol na to, čo spravili dnešní „najdemokratickejší“.

a hnutia, ktoré si postavili kandidátky v Bratislavských centráloch, nemôžu pripustiť. Strany, kde Matovič je strana. Sulík je strana, Kollár je strana, by si vo viac obvodových voľbách k parlamentu ani neprivoňali. Veď v SAS a Sme rodina je až 70% poslancov z Bratislavy a okolia. Koho potom takéto strany dostávajú do vedenia štátu, sa ukázalo počas týchto troch rokov. Štát riadia systémom: „keď na moste budeme, budeme riešiť ako ho prejdeme“. Alebo okrídlenou vetou ministra Lengvarkého – „keď to buchne, budeme riešiť“. A zmenili vládu na hasičský zbor. Podarilo sa im aspoň jedno – vo voľbách porazili mafiu a rozviazali ruky polícii. Ale – svojou neschopnosťou opäť mafiu postavili na nohy. A keď sa k tomu pripočíta povýšenie osobnej nevráživosti nad záujmy štátu, zmenili vládu ústavnej väčšiny na odvolanú menšinovú vládu. *Múdra žena buduje dom, ale hlúpa ho vlastnými rukami rúca*, napísal môj najobľúbenejší politik, kráľ Šalamún pred takmer tromi tisícročiami.

Čakajú nás teda predčasné voľby. Demokratické stráničky a hnutička rastú, alebo budú rásť ako huby po daždi. Vraj aby neprepadli hlasy demokratických voličov. Všetci, ktorí vedia, že sa už do parlamentu nedostanú, hľadajú výťahy, ktorými by sa tam opäť vyviezli. Fico sa znovuzrodený smeje a pomaly vymenúva prokurátorov a vyšetrovateľov, ktorých pozatvára. Sulík sa ponúka, že keď vyhrá voľby, obetuje sa a prijme aj funkciu premiéra. A z jasného neba spadol aj Dzurinda, ako záchranca demokracie. Ale to je na ďalší komentár.

Toto všetko umožňuje jednoobvodový volebný systém. Jeho povýšenie na ústavný zákon je škandál, ktorý mnohí odsudzujú a všetci využívajú. ■

KRÍŽOVKA

„Snažte sa byť milovaní a nie...“ (Ludwid Wittgenstein)

Autor: Peter Kailing	Slávnostná pocta	Slnečný žiar, páľava	Rival	Ozn. rus. lietadiel (Antonov)	POMÔCKY Tor, Ora, Prim, Din, Tael, Lúmen		Čínska hmotn. jednotka	Prípitok pri kúpe (predaji)	Mária (dom.)
Mláďa vod- ného vtáka					TAJNIČKA	Izolovaná skala			
						Poznám			
Protirečili					•				
Náter				Chudoba, núdza	•				
				Modlitba po latin.					
550, rím.			Ošatilo		•				No, avšak
			skôr						
	Osobné zámeno	Značka hodiniek			•		Zn. miliampéra		
		Zakrúti					Poukážka		
Daj do poriadku					•	Doplnok k odevu			
						Jemná, riedka látka			
Fáza mesiaca				Okreše	•				
				Divina, zverína					
Keď			Obyčaj		•			Robí	Patriaci Adi
			Emanuel (dom.)						
	Ručal				•		Zn. kiloampéra		
	Druh narkotika						Ples		
Jednotka svetel. toku (Lm)					•	Geometr. prvok			
						Zn. polyetylénu			
Muži v rokoch					•				
Stupeň citlivosti fotoemulzie (nem.)						Sloven. hudobná skupoina			

Tajnička krížovky z RELAXU Dialóg č. 1/2023

Budúcnosť najviac obdaruje ten, kto dáva všetko SÚČASNOSTI (A. Camus)

Vyriešenú tajničku krížovky z tohto čísla posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy:

svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHOR do 5. 3. 2023. Nezabudnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa).

Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentačnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava.

Správne odpovede z tohto čísla uverejníme v Dialógu 3/2023.

Stranu pripravil Peter Kailing

Konferencia Máme čo zvestovať

ZJAVENIE príručka prežitia

13. - 15. apríl 2023

Kniha Zjavenia bola napísaná pre ľudí, ktorí žili pod tlakom, ktorí dobre vedeli, že svet je proti nim. Takmer všetci prví vodcovia cirkvi boli umučení. Preto kresťania potrebovali príručku prežitia, ktorá by im ukázala, ako prežiť, keď je svet proti nim. Kniha Zjavenia je takou príručkou!

Aj my potrebujeme vedieť, ako prežiť v nepriateľskom svete. Zjavenie je pre bežných veriacich nie nato, aby nad ním špekulovali a vzájomne sa hádali, ale aby nám pomáhalo bojovať skutočný boj.

Evanjelium sa síce rozšírilo po celej Rímskej ríši, ale neovládlo ju. Prichádzalo prenasledovanie a zákony ríše boli proti kresťanom. V tomto kontexte utrpenia a útlaku odhaľuje Pán Jánovi sériu vízií, ktoré potom napísal v tejto knihe. Je to príručka prežitia, ktorá vysvetľuje, ako prežiť, keď je svet proti nám.

Hoci nám je to ťažšie vidieť, ale to isté potrebujeme vedieť aj my dnes. Nie tak dávno sme boli ako kresťania prenasledovaní komunistickou totalitou a v súčasnosti nás ohrozuje tzv. „mäkká totalita.“ Svet je proti nám, a preto potrebujeme vedieť, ako prežiť v nepriateľskom prostredí. Preto je Zjavenie nanajvýš aktuálnou knihou aj v našich dňoch.

Jej hlavnú zvesť môžeme zhrnúť jednoducho a skvelo: *Ježiš zvíťazí a s Ním sme v bezpečí!*

Hlavný rečník: **Dr. Steve Wilmhurst**

Registrácia do 26. marca.

Kompletný konferenčný balík

(2x ubytovanie, 2x plná penzia, znížený účastnícky poplatok 5€*):

1 lôžková izba: **174€**

2 lôžková izba: **125€**

***Platí pri registrácii do konca februára 2023
a objednávke kompletného konferenčného balíka; inak je výška poplatku 15€.**